

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ & ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Διακυβέρνηση και Δημόσιες Πολιτικές»

Αλβανία και Βόρεια Μακεδονία: Προαπαιτούμενα και
προσκόμματα στην πορεία ένταξής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΥΓΕΝΙΑ ΓΕΩΡΓΑΝΤΑ

(psirg 19003)

Επιβλέπων καθηγητής: Νικόλαος Τζιφάκης

Κόρινθος, Οκτώβριος 2020

UNIVERSITY OF PELOPONNESE
FACULTY OF SOCIAL AND INTERNATIONAL SCIENCES
DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE
AND INTERNATIONAL RELATIONS

Master of Arts (MA) in Governance and Public Policies

Albania and Northern Macedonia: Prerequisites and obstacles
to their accession to the European Union

EVGENIA GEORGANTA

(psirg 19003)

Supervising Professor: Nikolaos Tzifakis

Corinth, October 2020

Υπεύθυνη Δήλωση

1. Δηλώνω ρητά και ανεπιφύλακτα ότι η διπλωματική εργασία που σας καταθέτω αποτελεί προϊόν δικής μου πνευματικής προσπάθειας, δεν παραβιάζει τα δικαιώματα τρίτων μερών και ακολουθεί τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα επιστημονικής συγγραφής, τηρώντας πιστά την ακαδημαϊκή δεοντολογία.
2. Οι απόψεις που εκφράζονται αποτελούν αποκλειστικά ευθύνη της συγγραφέως και ο Επιβλέπων, οι Εξεταστές, το Τμήμα και το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου δεν υιοθετούν κατ' ανάγκη τις εκφραζόμενες απόψεις ούτε φέρουν οποιαδήποτε ευθύνη για τυχόν λάθη και παραλείψεις.

Η δηλούσα
Ευγενία Γεωργαντά

*Στη μνήμη του Νικολάου Φ. Μπανταλούκα
που με ανάθρεψε και ήταν πάντα δίπλα μου
να με στηρίζει στις όποιες επιλογές μου
και στους γιους μου Μιχάλη, Νικόλα και Στέλιο.*

Αφιερώσεις

Αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω θερμά όλους όσοι συνέβαλαν στην πραγματοποίηση εκπόνησης της παρούσας μεταπτυχιακής εργασίας, η συμβολή και η συμπαράσταση των οποίων υπήρξε πολύτιμη και καθοριστική.

Αρχικά τη Δημοτική Αρχή του Δήμου Αγίας Παρασκευής Αττικής που μου επέτρεψε να αφιερωθώ ολοκληρωτικά στην παρακολούθηση και διεκπεραίωση του ΠΜΣ «Διακυβέρνηση και Δημόσιες Πολιτικές» του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, όπως και σε συναδέλφους που με στήριξαν ανιδιοτελώς στην προσπάθεια εκπλήρωσης του στόχου μου.

Ιδιαίτερες ειλικρινείς ευχαριστίες οφείλω στον Καθηγητή και Επιβλέποντα της παρούσας διπλωματικής μου εργασίας κ. Νικόλαο Τζιφάκη για την καθοδήγηση, τις συμβουλές και παρατηρήσεις του αναφορικά με την οργάνωση, τη δομή και το περιεχόμενό της, όπως και το αμείωτο ενδιαφέρον. Κυρίως τον ευχαριστώ για τις γνώσεις που μου πρόσφερε μέσω της πολυδιάστατης επιστημονικής του σκέψης για τα ευρωπαϊκά θέματα των Δυτικών Βαλκανίων, βοηθώντας με να αποκτήσω άποψη και να έχω τη δυνατότητα να την υποστηρίξω με επιχειρήματα.

Επιπρόσθετα, ευχαριστώ πολύ τη φίλη και συμφοιτήτρια Ελένη Γεωργάκη για την έμπρακτη ενθάρρυνση και τις επίμονες παροτρύνσεις, συμβάλλοντας με το δικό της ξεχωριστό τρόπο στην ολοκλήρωση του συγκεκριμένου μεταπτυχιακού προγράμματος, όπως και τον συμφοιτητή Βλάση Δεληστάθη για τις επισημάνσεις και την αρωγή του καθ' όλη τη διάρκεια φοίτησης.

Τέλος, εκφράζω την ευγνωμοσύνη μου στην οικογένειά μου –αφενός τη στενή αφετέρου την ευρεία– για τη στήριξη, τη συμπαράσταση και την κατανόηση σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Περίληψη

Στην παρούσα μελέτη γίνεται μια προσπάθεια ανάλυσης της προόδου που έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα για την ένταξη της Αλβανίας και της Βόρειας Μακεδονίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Για την ανάλυση αυτή παρατίθενται λεπτομερείς περιγραφές της εξέλιξης που έχει υπάρξει έως τώρα ανά τομέα κεκτημένων, όπως αυτά ορίζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για κάθε μία από τις υπό μελέτη χώρες. Επίσης, εξετάζονται τα εμπόδια που εξακολουθούν να υφίστανται και να παρεμποδίζουν τη συνέχιση των διαδικασιών ένταξης. Συνολικά και οι δύο χώρες έχουν χαράξει σημαντική πρόοδο στην πορεία ενσωμάτωσής τους στην Ένωση και έχει δοθεί μέγιστη έμφαση από τις κυβερνήσεις τους για να ευθυγραμμιστούν με το κοινοτικό πλαίσιο και να υλοποιηθεί ο στόχος τους. Ωστόσο, υπάρχουν ακόμα σημαντικές αποφάσεις και μέτρα που πρέπει να ληφθούν για να ξεπεραστούν βασικά εμπόδια, όπως η μαζική μετανάστευση, η διαφθορά, η εγκληματικότητα και η παραοικονομία.

Λέξεις-Κλειδιά

Ευρωπαϊκή Ένωση, Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία, προαπαιτούμενα, κεκτημένα, ενσωμάτωση, προσκόμματα, πορεία ένταξης

Abstract

In the present study, we attempt to analyze the progress that has been made so far, in terms of the accession of Albania and Northern Macedonia to the European Union. For this analysis, we thoroughly describe the development that has taken place to date in the areas of *acquis*, as defined by the European Commission, for each of the countries under examination. We also analyze the obstacles that still exist in the countries and diminish the continuation of the accession processes. Overall, both countries have made significant progress in their integration into the Union, and their governments have placed the utmost emphasis on aligning themselves with the EU framework and achieving their goal. However, there are still important decisions and measures to be taken to overcome key obstacles such as mass migration, corruption, crime and the shadow economy.

Keywords

European Union, Albania, Northern Macedonia, prerequisites, acquisitions, integration, obstacles, integration process

Περιεχόμενα

Αφιερώσεις.....	v
Περίληψη.....	vi
Abstract	vii
Περιεχόμενα	viii
Κατάλογος Πινάκων.....	ix
Συνομογραφίες και Ακρωνύμια.....	x
Εισαγωγή.....	1
Κεφάλαιο 1. Η διαδικασία ένταξης χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση	4
1.1. Εισαγωγή.....	4
1.2. Γενικές προϋποθέσεις.....	4
1.3. Κριτήρια συμμετοχής.....	4
1.4. Ενέργειες ένταξης χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση	5
1.5. Συμπεράσματα	7
Κεφάλαιο 2. Τα στάδια ένταξης των υπό μελέτη χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση ...	8
2.1. Εισαγωγή.....	8
2.2. Η περίπτωση της Αλβανίας.....	8
2.3. Η περίπτωση της Βόρειας Μακεδονίας	14
2.4. Συμπεράσματα	16
Κεφάλαιο 3. Προαπαιτούμενα και προσκόμματα στην ένταξη της Αλβανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση	18
3.1. Εισαγωγή.....	18
3.2. Όροι και προϋποθέσεις.....	18
3.3. Εμπόδια ένταξης	30
3.3.1. Πολιτικά εμπόδια	30
3.3.2. Οικονομικά εμπόδια.....	33
3.3.3. Κοινωνικά εμπόδια.....	36
3.4. Συμπεράσματα	38
Κεφάλαιο 4. Προαπαιτούμενα και προσκόμματα στην ένταξη της Βόρειας Μακεδονίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....	39
4.1. Εισαγωγή.....	39
4.2. Όροι και προϋποθέσεις.....	39
4.3. Εμπόδια ένταξης	50
4.3.1. Πολιτικά εμπόδια	50
4.3.2. Οικονομικά εμπόδια.....	55
4.3.3. Κοινωνικά εμπόδια.....	56
4.4. Συμπεράσματα	58
Συμπεράσματα Μελέτης	59
Βιβλιογραφικές Αναφορές	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1. Αξιολόγηση κεφαλαίων κοινοτικών κεκτημένων σύμφωνα με τις εκθέσεις προόδου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Αλβανία. Πηγή: (European Commission, 2015a, 2016a, 2018a, 2019a), Επεξεργασία: (Wikipedia, 2020a) και ίδια επεξεργασία 18

Πίνακας 2. Αξιολόγηση κεφαλαίων κοινοτικών κεκτημένων σύμφωνα με τις εκθέσεις προόδου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη Βόρεια Μακεδονία. Πηγή: (European Commission, 2011, 2012, 2013c, 2014b, 2015b, 2016b, 2018c, 2019d), Επεξεργασία: (Wikipedia, 2020b) και ίδια επεξεργασία 41

Συντομογραφίες και Ακρωνύμια

Διευρωπαϊκά Δίκτυα	ΔΕΔ
Ευρωπαϊκή Ένωση	ΕΕ
Ευρωπαϊκή Κοινότητα	ΕΚ
Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας	ΠΓΔΜ
Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης	ΣΣΣ
Τεχνολογία Πληροφοριών και Επικοινωνιών	ΤΠΕ
Base Erosion and Profit Shifting	BEPS
Central European Free Trade Agreement	CEFTA
Commission for the Protection of Competition	CPC
Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilization	CARDS
Consumer Protection Commission	CPC
European System of National and Regional Accounts	ESA
Farm Accountancy Data Network	FADN
General Fisheries Commission for the Mediterranean	GFCM
High Prosecutorial Council	HPC
Integrated Administration and Control System	IACS
Instrument for Pre-accession Assistance	IPA
National Bureau of Investigation	NBI
Public Internal Financial Control	PIFC
Revised National Transport Plan	ANTP3
Special Anti-Corruption and Organised Crime Structure	SPAK
Vessel Monitoring System	VMS

Εισαγωγή

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) προσέφερε τη δυνατότητα στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων να συμμετάσχουν στη Σύνοδο Κορυφής της Θεσσαλονίκης το 2003. Η δήλωση (declaration) των χωρών της ΕΕ έπειτα από τη σύνοδο αυτή ήταν η εξής: «Η ΕΕ επαναλαμβάνει τη σαφή υποστήριξή της στην ευρωπαϊκή προοπτική των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων. Το μέλλον των Βαλκανίων βρίσκεται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (European Commission, 2013b). Η ΕΕ ευελπιστεί πως με την ένταξη των χωρών μπορεί να επιτύχει σταθεροποίηση της ειρήνης, ενίσχυση της ελευθερίας και οικονομική ευημερία στην περιοχή, άρα γενική σταθερότητα σε αυτήν (European Commission, 2020a). Καθεμία από τις χώρες που ανήκουν στα Δυτικά Βαλκάνια βρίσκεται σε διαφορετικό στάδιο της διαδικασίας προσχώρησης. Η Βόρεια Μακεδονία είναι υποψήφια χώρα από το 2005, αλλά οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις της δεν έχουν ξεκινήσει ακόμα, κυρίως λόγω της έντονης διαφωνίας που υπήρξε με την Ελλάδα για την ονομασία της χώρας. Η Αλβανία είναι υποψήφια χώρα από το 2014. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συζήτησε την ταυτόχρονη διεύρυνση και διευθέτηση της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης της Αλβανίας και της Βόρειας Μακεδονίας και όπως διαφαίνεται σύντομα θα ξεκινήσουν οι διαπραγματεύσεις όσον αφορά και στις δύο προαναφερθείσες χώρες.

Με βάση τη στρατηγική της ΕΕ για τα Δυτικά Βαλκάνια, το Μαυροβούνιο και η Σερβία μπορούν να ενταχθούν σε αυτήν το 2025 σύμφωνα με τις καλύτερες προβλέψεις, καθώς έχουν ήδη ξεκινήσει αρκετά έντονα οι διαπραγματεύσεις για αυτές. Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη και το Κοσσυφοπέδιο είναι εν δυνάμει υποψήφιες χώρες, ωστόσο υπάρχουν πολλά προβλήματα με την ένταξή τους, αφενός λόγω του εύθραυστου πολιτικού συστήματος της πρώτης (Kemenczky, 2017), αφετέρου εξαιτίας και της αποδοχής της ανεξαρτησίας του Κοσσυφοπεδίου (European Commission, 2020b). Προδήλως, πίσω από την αργή αυτή διαδικασία ένταξης υφίστανται διάφορες αιτίες, όπως η οικονομική κρίση την περίοδο 2008-2009 και η επακόλουθη χρηματοοικονομική κρίση στη ζώνη του ευρώ, οι προγενέστερες αρνητικές εμπειρίες από τους προηγούμενους γύρους ένταξης χωρών στην ΕΕ και η κόπωση διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το 2018 η ΕΕ δεσμεύτηκε για περαιτέρω διεύρυνσή της, ανακοινώνοντας τη στρατηγική της για τα Δυτικά Βαλκάνια. Στο έγγραφο της «Μια αξιόπιστη προοπτική

διεύρυνσης και εμπλοκής της ΕΕ με τα Δυτικά Βαλκάνια» δήλωσε ότι η περιοχή θεωρείται συμφέρουσα ως προς «το ίδιο το πολιτικό, ασφαλές και οικονομικό συμφέρον της Ένωσης» και περιέγραψε το ευρωπαϊκό μέλλον της περιοχής ως «γεωστρατηγική επένδυση σε μια σταθερή, ισχυρή και ενωμένη Ευρώπη βασισμένη σε κοινές αξίες» (European Commission, 2018b). Επιπρόσθετα, ανέπτυξε έξι πρωτοβουλίες-πρότυπα για τη διαμόρφωση συγκεκριμένων δράσεων, οι οποίες βοηθούν στη συμμετοχή αυτών των χωρών.

Ο στόχος της παρούσας μελέτης είναι η ανάλυση της διαδικασίας ένταξης της Αλβανίας και της Βόρειας Μακεδονίας στην ΕΕ, με έμφαση στα προαπαιτούμενα και τα προσκόμματα στην πορεία ένταξής τους. Ειδικότερα, θα διερευνηθεί αν πληρούν οι δύο χώρες τα οικονομικά κριτήρια ένταξης και ποια είναι τόσο τα πιθανά οικονομικά, όσο και/ή άλλα προβλήματα που δύνανται να τις εμποδίσουν στην επίτευξη της ευρωπαϊκής τους ολοκλήρωσης. Η οικονομική ετοιμότητα για ένταξη είναι ένα από τα πιο σημαντικά κριτήρια που απαιτούνται για να μπορέσουν αυτές οι χώρες να αναπτυχθούν. Το έγγραφο εισάγει πρώτα τα κριτήρια ένταξης των χωρών στην ΕΕ και στη συνέχεια καθορίζει τα βήματα που έχουν γίνει μέχρι σήμερα στο πλαίσιο αυτό. Με βάση αυτά τα κριτήρια, εξετάζει ενδελεχώς τις σημαντικότερες παραμέτρους που εμποδίζουν τον σχεδιασμό των χωρών και οι οποίες είναι σημαντικές σε σχέση με τη μελλοντική ένταξη. Τέλος, μετά την ανάλυση της πορείας ενσωμάτωσης των δύο χωρών στην ΕΕ, θα παρατεθεί μια συγκριτική ανάλυση των ομοιοτήτων και διαφορών που τις διέπουν.

Η μεθοδολογία που ακολουθείται στο παρόν πόνημα είναι μέσω μελέτης και αποτύπωσης πρωτογενών και δευτερογενών πηγών εγχώριας και διεθνούς βιβλιογραφίας. Μελετήθηκαν δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά, εκθέσεις και μελέτες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, ερευνητικές μελέτες άλλων μελετητών, οι επίσημες ιστοσελίδες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ειδησεογραφικά άρθρα της εγχώριας και διεθνούς δημοσιογραφίας. Οι πίνακες και τα δεδομένα που αφορούν στα προαπαιτούμενα ένταξης των δύο χωρών στην ΕΕ ανακλήθηκαν από την ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας και Διαπραγματεύσεις για τη Διεύρυνση.

Η παρούσα εργασία διαρθρώνεται ως εξής: στο πρώτο κεφάλαιο παρατίθενται μια εισαγωγική ανάλυση των βασικών σταδίων ένταξης χωρών στην ΕΕ, στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύονται τα στάδια ένταξης των υπό μελέτη χωρών, στο τρίτο κεφάλαιο

*Αλβανία και Βόρεια Μακεδονία: Προαπαιτούμενα και προσκόμματα
στην πορεία ένταξής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση*

εξετάζονται λεπτομερώς τα προαπαιτούμενα και τα προσκόμματα της Αλβανίας, στο τέταρτο τα προαπαιτούμενα και τα προσκόμματα της Βόρειας Μακεδονίας και τέλος πραγματοποιείται μία συγκριτική αποτύπωση των δύο προαναφερόμενων χωρών.

Κεφάλαιο 1. Η διαδικασία ένταξης χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση

1.1. Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί θα γίνει μια προσπάθεια αποτύπωσης των κεντρικών χαρακτηριστικών ενδιαφέροντος που αφορούν στην ένταξη των χωρών στην ΕΕ. Θα περιγραφούν οι βασικές προϋποθέσεις και τα κριτήρια ένταξης, καθώς και τα στάδια που κρίνονται απαραίτητα για την ολοκλήρωσή της. Η προκαταρκτική αυτή ανάλυση κρίνεται αναγκαία στο παρόν σημείο, καθιστώντας πιο ευδιάκριτες, σε δεύτερο χρόνο, τις ενέργειες που έχουν γίνει έως σήμερα για την ένταξη των δύο υπό μελέτη χωρών, το επίπεδο των διαπραγματεύσεων και τις κινήσεις που πρέπει να υλοποιήσουν για την ολοκλήρωση της ένταξης.

1.2. Γενικές προϋποθέσεις

Η ΕΕ εκτελεί ορισμένες διεργασίες προτού προχωρήσει σε έγκριση ένταξης μιας χώρας, έτσι ώστε να διασφαλίζει πως όλα τα νέα μέλη γίνονται δεκτά μόνο εφόσον μπορούν να αποδείξουν ότι μπορούν να υποστηρίξουν πλήρως τον ρόλο τους αυτόν (European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations, 2016a). Οι βασικές προϋποθέσεις για να διασφαλιστεί η ικανότητα των υποψήφιων χωρών έγκειται πρωτίστως στη συμμόρφωσή τους με τα πρότυπα και τους κανόνες της ΕΕ, ακολούθως στη συγκατάθεση τόσο των θεσμικών οργάνων της ΕΕ όσο και των κρατών-μελών της όσον αφορά στην ένταξή τους και τέλος στη συναίνεση των πολιτών τους, εκφρασμένη είτε με έγκριση στο εθνικό τους κοινοβούλιο είτε με δημοψήφισμα.

1.3. Κριτήρια συμμετοχής

Η κύρια συνθήκη ένταξης μιας χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση ορίζει ότι οποιαδήποτε ευρωπαϊκή χώρα έχει δικαίωμα να υποβάλει αίτηση ένταξης σε αυτήν εάν σέβεται τις δημοκρατικές αξίες της ΕΕ και δεσμεύεται να τις προωθήσει. Το πρώτο βήμα για να επιβεβαιωθεί αυτό είναι να πληροί η χώρα τα βασικά κριτήρια ένταξης, όπως αυτά ορίστηκαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης το 1993, γνωστά και ως «Κριτήρια

της Κοπεγχάγης» (European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations, 2016a). Τα ανωτέρω κριτήρια ορίζουν πως τα υποψήφια κράτη πρέπει να διέπονται από σταθερούς θεσμούς που εγγυώνται τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, τον σεβασμό και την προστασία των εθνικών μειονοτήτων (πολιτικό κριτήριο). Επιπρόσθετα, οφείλουν να χαρακτηρίζονται από λειτουργική οικονομία, καθώς και την ικανότητα αντιμετώπισης του ανταγωνισμού και των δυνάμεων της αγοράς στο πλαίσιο της ΕΕ (οικονομικό κριτήριο). Τέλος, είναι απαραίτητη η ικανότητα ανάληψης και αποτελεσματικής εφαρμογής των υποχρεώσεων που απορρέουν από την ιδιότητα του μέλους, συμπεριλαμβανομένης της τήρησης των στόχων της πολιτικής, οικονομικής και νομισματικής ένωσης (κριτήριο του κεκτημένου της Ένωσης).

Στην περίπτωση των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων καθορίστηκαν και πρόσθετοι όροι προσχώρησης, στη λεγόμενη «Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης», που αφορούν κυρίως στην περιφερειακή συνεργασία και στις σχέσεις καλής γειτονίας. Αυτοί οι κανόνες-όροι προσχώρησης χωρίζονται σε 35 διαφορετικά πεδία πολιτικής (κεφάλαια), όπως μεταφορές, ενέργεια, περιβάλλον κ.λπ. Κάθε ένα από αυτά τα πεδία διαπραγματεύεται και ελέγχεται ξεχωριστά από την ΕΕ (European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations, 2016a).

Καθ' όλη τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρακολουθεί την πρόοδο της υποψήφιας χώρας και ελέγχει αν συμμορφώνεται με τη νομοθεσία της ΕΕ και αν εκπληρώνει τις άλλες δεσμεύσεις της. Το γεγονός αυτό προσφέρει στην υποψήφια χώρα πρόσθετη καθοδήγηση, καθώς και τη διαβεβαίωση στα υπάρχοντα μέλη ότι το υποψήφιο κράτος πληροί τις προϋποθέσεις συμμετοχής. Η Επιτροπή ενημερώνει επίσης το Συμβούλιο της ΕΕ και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μέσω τακτικών εκθέσεων και εγγράφων στρατηγικής για την πρόοδο ένταξης της υποψήφιας χώρας (European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations, 2016a).

1.4. Ενέργειες ένταξης χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η διαδικασία ένταξης στην ΕΕ είναι κοινή για τις υποψήφιες χώρες και αποτελείται από τρία στάδια ανάλογα με την ετοιμότητα σε κάθε ένα από αυτά (European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations, 2016d). Στο πρώτο στάδιο ανήκουν οι χώρες που είναι έτοιμες και ορίζονται επίσημα ως υποψήφιες για ένταξη στην

ΕΕ. Εντούτοις το γεγονός αυτό δεν συνεπάγεται πως έχουν ξεκινήσει επίσημα οι διαπραγματεύσεις μεταξύ της υποψήφιας χώρας και της ΕΕ. Στο δεύτερο στάδιο η υποψήφια χώρα προχωρά σε επίσημες διαπραγματεύσεις προσχώρησης. Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει την έγκριση του καθιερωμένου κοινοτικού δικαίου, τις προετοιμασίες για να είναι σε θέση να την εφαρμόσει σωστά, όπως και την εφαρμογή δικαστικών, διοικητικών, οικονομικών και άλλων μεταρρυθμίσεων που είναι απαραίτητες. Επί της ουσίας, δηλαδή, πρέπει να διασαφηνιστεί αν η χώρα πληροί τις προϋποθέσεις συμμετοχής, τα αναφερόμενα ως κριτήρια ένταξης. Στο τρίτο στάδιο και εφόσον οι διαπραγματεύσεις και οι λοιπές μεταρρυθμίσεις έχουν ολοκληρωθεί ικανοποιητικά και για τις δύο πλευρές της διαπραγμάτευσης η χώρα δύναται να ενταχθεί στην ΕΕ (European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations, 2016d).

Για τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων υπάρχει μία επιπλέον ειδική διαδικασία που τελείται πριν την ένταξη μιας χώρας στην ΕΕ, γνωστή ως Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης. Η διαδικασία αυτή στοχεύει σε τρεις παραμέτρους: στη σταθεροποίηση της πολιτικής των χωρών και ενθάρρυνση της ταχείας μετάβασής τους σε μια οικονομία της αγοράς, στην προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας και στην ενδεχόμενη ένταξη στην ΕΕ. Η Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης βοηθά τις ενδιαφερόμενες χώρες να αναπτύξουν την ικανότητά τους να υιοθετούν και να εφαρμόζουν το δίκαιο της ΕΕ, καθώς και τα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα. Βασίζεται σε μια στενότερη εταιρική σχέση, με την ΕΕ να προσφέρει ένα μείγμα εμπορικών παραχωρήσεων, οικονομικής και χρηματοδοτικής βοήθειας, βοήθειας για ανοικοδόμηση, ανάπτυξη και σταθεροποίηση και συμφωνίες σταθεροποίησης και σύνδεσης. Κάθε χώρα κινείται βήμα προς βήμα προς την ένταξη στην ΕΕ, καθώς εκπληρώνει τις δεσμεύσεις της στη διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης (European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations, 2016d).

Για την ενίσχυση των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων η ΕΕ εφαρμόζει το Μέσο Προενταξιακής Βοήθειας (IPA) (European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations, 2016c). Τα κεφάλαια του προγράμματος IPA αυξάνουν τις ικανότητες των χωρών καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας προσχώρησης, με αποτέλεσμα να έχουν προοδευτικές και θετικές εξελίξεις στην περιοχή. Το πρόγραμμα IPA διαδέχτηκε το IPA II, που βασίστηκε στα αποτελέσματα που είχαν ήδη επιτευχθεί και ενίσχυσε την προσπάθεια με 11,7 δισεκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2014-2020. Οι δικαιούχοι που

επωφελούνται από το IPA II αυτή τη στιγμή είναι η Αλβανία, η Βοσνία-Ερζεγοβίνη, το Κοσσυφοπέδιο, το Μαυροβούνιο, η Βόρεια Μακεδονία, η Σερβία και η Τουρκία.

Προτού τεθεί σε λειτουργία το πρόγραμμα IPA, υπήρχαν, από το 2007 ακόμη, άλλα μέσα προενταξιακής υποστήριξης: το πρόγραμμα PHARE, το πρόγραμμα ISPA, το πρόγραμμα SAPARD και το πρόγραμμα CARDS (European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations, 2016b), που ασχολούνταν αντίστοιχα με ζητήματα μέτρων οικοδόμησης θεσμών και συναφών επενδύσεων, έργα μεγάλης κλίμακας περιβαλλοντικών έργων και υποδομών μεταφορών και την αγροτική ανάπτυξη στις υποψήφιες χώρες.

1.5. Συμπεράσματα

Στο κεφάλαιο αυτό έγινε μια σύντομη περιγραφή των προαπαιτούμενων που είναι απαραίτητα για την ένταξη μιας χώρας στην ΕΕ. Περιγράφηκαν συνοπτικά τα κριτήρια και οι όροι προσχώρησης μιας χώρας στην Ένωση, καθώς και τα επιμέρους στάδια μέχρι την ολοκλήρωση της ένταξής της. Επιπλέον, έγινε αναφορά στα βοηθητικά προγράμματα ένταξης που παρέχει η ΕΕ στις υποψήφιες χώρες για τη διευκόλυνσή τους σε διάφορα ζητήματα και τον εποπτικό έλεγχο τους σε αυτές. Με βάση τις πληροφορίες που παρουσιάστηκαν σε αυτό το κεφάλαιο θα στηριχθεί η ανάλυση των προαπαιτούμενων και προσκομμάτων των δύο υπό μελέτη χωρών στην πορεία ένταξής τους στην ΕΕ, που θα ακολουθήσει στα επόμενα κεφάλαια.

Κεφάλαιο 2. Τα στάδια ένταξης των υπό μελέτη χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση

2.1. Εισαγωγή

Η παρούσα μελέτη εστιάζει στην πορεία ένταξης της Αλβανίας και της Βόρειας Μακεδονίας στην ΕΕ. Ήδη μέχρι τώρα αναλύθηκε το γενικό πλαίσιο που αφορά στα κριτήρια και στις προϋποθέσεις ένταξης μιας χώρας στην ΕΕ. Στο δεύτερο αυτό κεφάλαιο θα παρουσιαστούν συγκεκριμένα τα κομβικά ιστορικά σημεία κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων των δύο χωρών και των σημαντικότερων αποφάσεων που έχουν ληφθεί ή έχουν υλοποιηθεί έως σήμερα. Οι δύο χώρες ακολουθούν διαφορετικές τακτικές στην πολιτική στρατηγική ένταξής τους και κρίνεται ενδιαφέρον να διαπιστωθεί εάν οι εναλλακτικές πρακτικές που ακολουθούνται δύνανται να αποφέρουν διαφορετικά αποτελέσματα για κάθε μία από αυτές.

2.2. Η περίπτωση της Αλβανίας

Οι διπλωματικές σχέσεις της Αλβανίας με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα δημιουργήθηκαν το 1991, μετά από πολλά χρόνια διεθνούς απομόνωσης και αυτονομίας. Πράγματι, αυτό το ιστορικό βήμα προς την πολύ-αναμενόμενη διαδικασία ανοίγματος δεν ήταν απλώς διπλωματικής αξίας, αλλά και ουσιαστικής πρακτικής, καθώς χάραξε τον δρόμο για την επακόλουθη υπογραφή της Συμφωνίας Εμπορίου και Συνεργασίας έναν χρόνο αργότερα, και κατέστη την Αλβανία επιλέξιμη για χρηματοδότηση βάσει του προγράμματος PHARE (Kalemaj, 2016; Veshi, 2013). Τα επόμενα χρόνια, λόγω των πολιτικών εξελίξεων που αντιμετώπισε ολόκληρη η περιοχή των Βαλκανίων, ως αποτέλεσμα της διάλυσης της πρώην Γιουγκοσλαβίας και της επακόλουθης δημιουργίας νέων κρατών, η ΕΕ κλήθηκε να υιοθετήσει το 1996 την «Περιφερειακή Προσέγγιση», μια μορφή πολιτικής με ενισχυμένη πραγμάτευση αποκλειστικά για τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Στο πλαίσιο μιας σημαντικής απειλής για την ευρωπαϊκή ασφάλεια, ο στόχος αυτού του βήματος ήταν να αναπτυχθούν και να ενισχυθούν οι σχέσεις μεταξύ των βαλκανικών χωρών και της ΕΕ, όπου η εκπλήρωση των πολιτικών και οικονομικών προϋποθέσεων ήταν υψίστης σημασίας. Ως αποτέλεσμα, η Αλβανία εμφανίστηκε άκρως αναποτελεσματική στο να διεξάγει μια δίκαιη εκλογική διαδικασία στα μέσα της δεκαετίας του '90, ενώ, παράλληλα, οι κρατικοί θεσμοί ήταν ελλιπείς και επήλθε η οικονομική κατάρρευση του

1997 (O'Brennan & Gassie, 2009). Η συνθήκη αυτή εμπόδισε την ενοποίηση και εξομάλυνση των σχέσεων Αλβανίας-ΕΕ. Τελικά, το 1997, το Συμβούλιο των Υπουργών της ΕΕ καθόρισε τους πολιτικούς και οικονομικούς όρους για την ανάπτυξη διμερών σχέσεων μεταξύ Αλβανίας και ΕΕ (European Commission, 2013a).

Πράγματι, οι πολιτικές της Ένωσης στην ευρύτερη περιοχή βελτιώθηκαν όταν οι ηγέτες της ΕΕ συμφώνησαν ότι, για να επιτευχθεί σταθερότητα, υπήρχε ανάγκη για ταχύτερη ολοκλήρωση (Vesnic-Alujevic, 2012). Έτσι, τον Μάιο του 1999, η ΕΕ πρότεινε μια νέα Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης για πέντε χώρες που δεν είχαν νωρίτερα κάποια συμφωνία με την ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της Αλβανίας. Η διαδικασία αποσκοπούσε στη δημιουργία στενότερων σχέσεων μεταξύ της ΕΕ και της Αλβανίας, προσδιορίζοντας δεσμεύσεις σχετικά με την εκπλήρωση των πολιτικών, οικονομικών, εμπορικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και την προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας (Abazi, 2008). Από την ίδια χρονιά, η Αλβανία επωφελήθηκε από τις Αυτόνομες Εμπορικές Προτιμήσεις με την ΕΕ. Ωστόσο, τον Νοέμβριο του 1999, η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τη μελέτη σκοπιμότητας για την έναρξη διαπραγματεύσεων με την Αλβανία για την υπογραφή της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η χώρα δεν πληρούσε τους όρους για την επίτευξή της (O'Brennan & Gassie, 2009).

Στη Σύνοδο Κορυφής του Ζάγκρεμπ, που διοργανώθηκε τον Νοέμβριο του 2000, η ΕΕ τόνισε το ενδιαφέρον της για την περιοχή των Βαλκανίων, συμπεριλαμβανομένης της Αλβανίας, θεωρώντας τη Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης ως αφετηρία για την προοπτική ένταξης κάθε υποψήφιας χώρας (Vesnic-Alujevic, 2012). Προκειμένου να υποστηρίξει τη διαδικασία, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθόρισε τον Δεκέμβριο του 2000 την Κοινοτική Βοήθεια για την Ανασυγκρότηση, Ανάπτυξη και Σταθεροποίηση (Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilization-CARDS) ως ένα νέο χρηματοδοτικό μέσο για την περιοχή (Hoffmann, 2005). Ειδικά για την Αλβανία, η ΕΕ αποφάσισε να εντείνει τη συνεργασία τους μέσω της δημιουργίας μιας ειδικής ομάδας υψηλού προφίλ, η οποία αποσκοπούσε στην αξιολόγηση των ικανοτήτων της χώρας, καθώς και στην επισήμανση των τομέων όπου χρειάζονταν βελτιώσεις, προκειμένου να εκπληρωθούν οι υποχρεώσεις που απορρέουν από μια συμφωνία με την

ΕΕ. Ακόμη, παραχωρήθηκε ατελής πρόσβαση στην αγορά της ΕΕ για προϊόντα από την Αλβανία (European Commission, 2013a).

Τον Ιούνιο του 2001 η Επιτροπή συνέστησε την έναρξη διαπραγματεύσεων για Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης με την Αλβανία. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει σχέδια διαπραγματευτικών οδηγιών για τη διαπραγμάτευση της συμφωνίας (Wikipedia, 2020a). Έπειτα από πολλαπλές συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν στα Τίρανα, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, αν και έπρεπε να γίνουν πολλά, η προοπτική έναρξης διαπραγματεύσεων για Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης με την Αλβανία ήταν ο καλύτερος τρόπος για να διατηρηθεί ο ρυθμός των πολιτικών και οικονομικών μεταρρυθμίσεων στη χώρα (Elbasani, 2004). Μετά από ορισμένες τεχνικές συζητήσεις και απαραίτητες προετοιμασίες, οι διαπραγματεύσεις ξεκίνησαν επίσημα στις 31 Ιανουαρίου 2003, από τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ρομάνο Πρόντι (Prodi, 2003).

Ομολογουμένως, η ξεκάθαρη προοπτική ένταξης της Αλβανίας στην ΕΕ επιβεβαιώθηκε στη Σύνοδο Κορυφής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Θεσσαλονίκης, που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2003 (Vesnic-Alujevic, 2012). Οι πολίτες της χώρας χαιρέτισαν την ορθότητα των κινήτρων και της πολιτικής της ΕΕ (Petrovic, 2009).

Τον Δεκέμβριο του 2005 το Συμβούλιο όρισε τις αρχές μιας αναθεωρημένης ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης με την Αλβανία. Ως αποτέλεσμα, τον Ιούνιο του 2006, η Αλβανία υπέγραψε τη Συμφωνία Σταθεροποίησης στο Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων και Εξωτερικών Σχέσεων στο Λουξεμβούργο (European Commission, 2013a), η οποία τελικά επικυρώθηκε τον Ιανουάριο του 2009 από όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ εκείνης της εποχής, μετά από συνεχή αντιπαράθεση για ζητήματα που αφορούσαν στην εικόνα της χώρας και στο γενικότερο ασταθές της περιβάλλον. Αυτή θεωρήθηκε ως μια ιστορική και πολύ σημαντική στιγμή για τη χώρα, η οποία στην πραγματικότητα σηματοδότησε τη μετάβαση σε μια πιο σταθερή σχέση της με την Ευρωπαϊκή Ένωση (Goxha, 2016).

Εν τω μεταξύ, από το 2006 κιόλας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε αποφασίσει να ξεκινήσει διαπραγματεύσεις για τη διευκόλυνση απόκτησης βίζα με την Αλβανία. Τελικά, έναν χρόνο αργότερα, υπογράφηκε σχετική συμφωνία στο Ζάγκρεμπ, και τέθηκε σε ισχύ από την 1^η Ιανουαρίου 2008. Ο υπογραφόμενος Επίτροπος της ΕΕ Φράνκο Φρατίνι,

αναφερόμενος στη σύναψη της συμφωνίας, τόνισε ότι «αυτό είναι το πρώτο βήμα προς την πλήρη κατάργηση της βίζα και την ελεύθερη κυκλοφορία Αλβανών πολιτών στην ΕΕ» (Wikipedia, 2020a).

Την 28^η Απριλίου 2009 η Αλβανία υπέβαλε αίτηση για να γίνει υποψηφία χώρα της ΕΕ. Παρά το τολμηρό βήμα της χώρας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για δύο χρόνια δεν πρότεινε ούτε το καθεστώς του υποψηφίου ούτε το άνοιγμα ενταξιακών διαπραγματεύσεων για την Αλβανία, ως αποτέλεσμα της αποτυχίας της χώρας να εκπληρώσει τις απαιτούμενες μεταρρυθμίσεις σε σχέση με τις δώδεκα (12) βασικές προτεραιότητες που υπέβαλε το 2010. Οι προτεραιότητες αυτές συνοπτικά ήταν οι εξής (European Commission, 2010):

1. Διασφάλιση καλής λειτουργίας του Κοινοβουλίου βασισμένο σε εποικοδομητικό και βιώσιμο πολιτικό διάλογο μεταξύ όλων των πολιτικών κομμάτων.
2. Έγκριση εκκρεμών νόμων που απαιτούν πλειοψηφία του Κοινοβουλίου.
3. Διορισμός Διαμεσολαβητή και εξασφάλιση τακτικής διαδικασίας ακρόασης και ψηφοφορίας στο Κοινοβούλιο για διορισμό στα Συνταγματικά και Ανώτατα Δικαστήρια.
4. Τροποποίηση του νομικού πλαισίου για τις εκλογές, σύμφωνα με τις συστάσεις του OSCE-ODIHR.
5. Διεξαγωγή εκλογών βάσει ευρωπαϊκών και διεθνών προτύπων.
6. Απαραίτητα πλήρη βήματα στη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης.
7. Προώθηση του κράτους δικαίου μέσω της έγκρισης και της εφαρμογής μιας μεταρρυθμιστικής στρατηγικής για το δικαστικό σύστημα, διασφαλίζοντας την ανεξαρτησία, την αποτελεσματικότητα και τη λογοδοσία των θεσμικών οργάνων.
8. Αποτελεσματική εφαρμογή της στρατηγικής και του κυβερνητικού σχεδίου δράσης κατά της διαφθοράς σε όλα τα επίπεδα.
9. Εντατικοποίηση της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος.
10. Προετοιμασία, έγκριση και εφαρμογή εθνικής στρατηγικής και σχεδίου δράσης για τα δικαιώματα ιδιοκτησίας.
11. Ανάλυση συγκεκριμένων μέτρων για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως των γυναικών, των παιδιών και των Ρομά και αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών κατά των διακρίσεων.

12. Λήψη πρόσθετων μέτρων για τη βελτίωση της μεταχείρισης των κρατουμένων σε αστυνομικά τμήματα, κράτηση και σωφρονιστικά ιδρύματα.

Τον Μάιο του 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε την ελεύθερη μετακίνηση χωρίς βίζα των Αλβανών πολιτών σε χώρες Σένγκεν, και λίγο αργότερα το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενέκρινε την πρόταση. Αν και αυτή η απόφαση θα μπορούσε να ερμηνευθεί θετικά ως ένδειξη συμβολικής ολοκλήρωσης της Αλβανίας με την Ευρώπη, όσον αφορά στην οικονομική και πολιτική ανάπτυξη, η Αλβανία εξακολούθησε να παρεμποδίζεται από την έλλειψη βασικών προϋποθέσεων, όπως ισχυρών θεσμών και διακυβέρνησης, πολιτικής σταθερότητας, μείωσης των ποσοστών μετανάστευσης, δυνατού κράτους δικαίου, εξάλειψη της διαφθοράς κ.λπ. Πράγματι, ακόμη και κατά τη δεύτερη δεκαετία του νέου αιώνα, οι εξελίξεις δεν ήταν ικανοποιητικές αναφορικά με τον αργό ρυθμό προόδου που καταδείκνυε η χώρα.

Μολαταύτα, με στόχο την ικανοποίηση των δώδεκα (12) προτεραιοτήτων που προσδιορίστηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Αλβανία, η κυβέρνηση και η αντιπολίτευση ξεκίνησαν από τον Νοέμβριο του 2011 να ενεργούν από κοινού, για να οδηγήσουν τη χώρα σε συγκεκριμένα αποτελέσματα, όπως η υιοθέτηση εκλογικών μεταρρυθμίσεων, ο προσεταιρισμός σημαντικών κανόνων νομοθεσίας κ.λπ. Οι ενέργειές τους αυτές οδήγησαν τον Οκτώβριο του 2012 την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να λάβει την απόφαση να συστήσει την Αλβανία σε καθεστώς υποψηφιότητας στην ΕΕ, υπό την προϋπόθεση της ολοκλήρωσης ορισμένων μεταρρυθμίσεων, ενισχύοντας έτσι τη μετασχηματιστική δύναμη της ΕΕ και τον ρόλο της ως καταλύτη για θετική αλλαγή στη χώρα, καθώς και ως ευρύτερη περιοχή στο σύνολό της (Xhuvani, 2013).

Τελικά, υπό ελληνική προεδρία της ΕΕ, στις 24 Ιουνίου 2014, η Αλβανία εισήχθη επίσημα σε καθεστώς υποψήφιας χώρας μετά από μια σειρά αποτυχημένων προσπαθειών. Τα επόμενα χρόνια, παρά τα πολλά προβλήματα που υπήρξαν, σημειώθηκε αξιοσημείωτη πρόοδος στη διαδρομή ένταξης της χώρας στην ΕΕ. Οι σημαντικότερες αλλαγές που σημειώθηκαν οφείλονταν κυρίως στις επιβολές των εκπροσώπων της ΕΕ και όχι στην αλβανική πλευρά, η οποία συχνά παρεμπόδιζε τη διαδικασία λόγω έλλειψης πολιτικού διαλόγου μεταξύ των διαφόρων πολιτικών δυνάμεων (Goxha, 2016; Mirel, 2018).

Προκειμένου να οδηγηθεί η χώρα στο επόμενο στάδιο, αυτό της έναρξης των ενταξιακών διαπραγματεύσεων, η Αλβανία συνέχισε να συμμετέχει ενεργά σε συναντήσεις διαλόγου υψηλού επιπέδου, καθώς και σε συναφείς κοινές ομάδες εργασίας, ιδίως όσον αφορά στις πέντε (5) βασικές προτεραιότητες: τη διαφθορά, το οργανωμένο έγκλημα, το δικαστικό σώμα, τη διοικητική μεταρρύθμιση και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Στις διαδοχικές ετήσιες εκθέσεις προόδου για την Αλβανία σημειώνονταν οι βελτιώσεις που έγιναν, ενώ, ταυτόχρονα, ανακοινώνονταν εκείνες που έπρεπε να υλοποιηθούν περαιτέρω.

Τον Μάρτιο το 2015, κατά την πέμπτη Διάσκεψη Υψηλού Επιπέδου μεταξύ Αλβανίας και ΕΕ, ο Επίτροπος Διεύρυνσης της ΕΕ Γιοχάνες Χαν ενημέρωσε την Αλβανία ότι ο καθορισμός της ημερομηνίας έναρξης των ενταξιακών διαπραγματεύσεων απαιτούσε τις ακόλουθες δύο προϋποθέσεις: α) Η κυβέρνηση έπρεπε να ανοίξει εκ νέου τον πολιτικό διάλογο με την κοινοβουλευτική αντιπολίτευση και β) Η Αλβανία έπρεπε να πραγματοποιήσει ποιοτικές μεταρρυθμίσεις και για τους πέντε βασικούς τομείς που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο (Wikipedia, 2020a). Το αλβανικό κοινοβούλιο ενέκρινε συνταγματικές τροποποιήσεις σχετικά με τις μεταρρυθμίσεις στη δικαιοσύνη το 2016 και η Επιτροπή συνέστησε την έναρξη διαπραγματεύσεων. Ωστόσο, η Γερμανία ανακοίνωσε ότι θα ασκήσει βέτο στις ενταξιακές συνομιλίες έως το 2018.

Η 17^η Απριλίου 2018 σηματοδότησε μια πολύ σημαντική ημερομηνία για την πορεία της Αλβανίας στην ένταξή της στην ΕΕ, καθώς η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνέστησε για πρώτη φορά μια άνευ όρων έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων στην ΕΕ με τη χώρα. Δύο μήνες αργότερα, στις 26 Ιουνίου 2018, μετά από μια μαραθώνια συνάντηση, οι υπουργοί ευρωπαϊκών υποθέσεων ενέκριναν μια εξέχουσα απόφαση για την έναρξη των ενταξιακών συνομιλιών εντός του 2019, ξεκινώντας άμεση διαδικασία ελέγχου και καθιστώντας σαφές πως ο πολιτικός διάλογος σχετικά με την επίλυση χρόνιων προβλημάτων στο τέλος ανταμείβεται (Deutsche Welle, 2018; Reuters, 2018).

Το τέλος εκείνης της θητείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συνοδεύτηκε από αυξημένη πολιτική δυναμική για τη διεύρυνση προς τα Δυτικά Βαλκάνια. Τόσο η Υπατος Εκπρόσωπος της ΕΕ Φεντερίκα Μογκερίνι, όσο και ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ επισκέφθηκαν την περιοχή τον Φεβρουάριο του 2018. Ομοίως, τον Απρίλιο του ίδιου έτους, ο Πρόεδρος της ΕΕ Ντόναλντ Τουσκ ξεκίνησε μια περιφερειακή

επίσκεψη από την Αλβανία με το μήνυμα ότι υπάρχει ένα σαφές μέλλον της ΕΕ για τις Δυτικές Βαλκανικές Χώρες. Από τη μία πλευρά, είναι αλήθεια ότι η Αλβανία παραμένει πολύ πίσω από τον μέσο όρο της ΕΕ όσον αφορά στην οικονομική ανάπτυξή της (Kajsiu, 2018). Ωστόσο, από την άλλη, η χώρα έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στο κράτος δικαίου, ειδικά έπειτα από την ομόφωνη απόφαση των αλβανικών πολιτικών κομμάτων για πρώτη φορά το 2016 για αλλαγή του συντάγματος της Αλβανίας, σύμφωνα με τα αιτήματα της ΕΕ και άλλων εταίρων της Δύσης (Marv, 2018). Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις εξελίξεις, η επικέντρωση της ΕΕ στην περιοχή αναμένεται να διατηρηθεί, αλλά είναι επίσης ευθύνη κάθε αντίστοιχης χώρας, συμπεριλαμβανομένης της Αλβανίας, να επιταχύνει (ή όχι) τον ρυθμό ολοκλήρωσης και να καλύψει τον χαμένο χρόνο.

Τον Μάιο του 2019 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε την έναρξη των διαπραγματεύσεων με τη Βόρεια Μακεδονία και την Αλβανία. Η Επιτροπή δημοσίευσε το πακέτο διεύρυνσης του 2019, το οποίο περιείχε εκθέσεις με λεπτομερή αξιολόγηση της κατάστασης κάθε υποψήφια χώρας, λίστα όσων είχαν επιτευχθεί κατά τη διάρκεια του έτους και ορισμό των κατευθυντήριων γραμμών για τις προτεραιότητες της μεταρρύθμισης. Προς επίρρωση των ανωτέρω, ο Ευρωπαίος Επίτροπος Γιοχάνες Χαν ανέφερε πως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνέστησε στην ΕΕ να ξεκινήσει συνομιλίες για ένταξη της Βόρειας Μακεδονίας και της Αλβανίας, χωρίς ωστόσο να ορίσει την ημερομηνία έναρξής τους, αναθέτοντας στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τη λήψη απόφασης τον Ιούνιο του ίδιου έτους (European Western Balkans, 2019). Τελικά, στις 25-26 Μαρτίου 2020, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισαν την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων τόσο με την Αλβανία, όσο και με τη Βόρεια Μακεδονία.

2.3. Η περίπτωση της Βόρειας Μακεδονίας

Η διαμάχη με την Ελλάδα για την ονομασία της χώρας καθυστέρησε την έναρξη των επίσημων σχέσεων της ΠΓΔΜ (πλέον Βόρεια Μακεδονία) με την ΕΕ. Το 1997 η χώρα και η τότε Ευρωπαϊκή Κοινότητα (ΕΚ) υπέγραψαν συμφωνία συνεργασίας για το εμπόριο και τις μεταφορές, με σκοπό την προώθηση της οικονομικής και πολιτικής αμοιβαίας υποστήριξης. Στα τέλη της δεκαετίας του 1990 η ΠΓΔΜ προσχώρησε στη Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης, ως πολιτική της ΕΕ έναντι των Δυτικών Βαλκανίων. Ήταν

στην πραγματικότητα η πρώτη χώρα στην περιοχή που υπέγραψε τη Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης το 2001, η οποία τέθηκε σε ισχύ το 2004.

Αυτή η περίπλοκη και νομικά δεσμευτική συμφωνία παρείχε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για τις σχέσεις της ΠΓΔΜ με την ΕΕ. Συνέβαλε στην αναδιάρθρωση και προσαρμογή της χώρας σε νέες συνθήκες και αναβίωσε τη δυνατότητα επιτάχυνσης της κοινωνικής και οικονομικής της ανάπτυξης. Η Βόρεια Μακεδονία υπέβαλε αίτηση ένταξης στην ΕΕ το 2004. Τον Δεκέμβριο του 2005 χορηγήθηκε στη χώρα καθεστώς υποψηφιότητας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνέστησε για πρώτη φορά την έναρξη διαπραγματεύσεων για την ένταξη στην ΕΕ με την ΠΓΔΜ το 2009. Η μη ανάληψη της σύστασης της Επιτροπής προς το Συμβούλιο σήμαινε ότι οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις δεν είχαν ακόμη αρχίσει (European Commission, 2014a).

Την περίοδο 1996-2001 η ΕΕ πρόσφερε εκτεταμένη υποστήριξη στην ΠΓΔΜ μέσω ορισμένων προγραμμάτων όπως το ECHO, το Obnova, το PHARE ή το πρόγραμμα αντιμετώπισης έκτακτης ανάγκης. Η ΕΕ, επίσης, παρείχε μακροοικονομική βοήθεια με τη μορφή στήριξης του ισοζυγίου πληρωμών. Το 2001 ξεκίνησε η εφαρμογή του προγράμματος CARDS, με σκοπό την επικέντρωση στην οικονομική, πολιτική και θεσμική μετάβαση (Mrak & Tilev, 2008).

Από το 2007 τόσο οι υποψήφιες, όσο και οι δυνητικές υποψήφιες χώρες έλαβαν υποστήριξη από την ΕΕ μέσω ενός ενιαίου μέσου για προενταξιακή βοήθεια με τον τίτλο IPA. Τα μέσα προενταξιακής βοήθειας, δηλαδή το IPA, στο πλαίσιο των μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών προοπτικών (2007-2013), αντιπροσωπεύουν de facto εξωτερικά μέσα που προορίζονται για τη χρηματοδότηση διαφορετικών προγραμμάτων στον τομέα του περιβάλλοντος, της βιομηχανίας, των υποδομών, της ανάπτυξης μικρών επιχειρήσεων κ.λπ. Δεδομένου του καθεστώτος της υποψήφιας χώρας, ο στόχος της προενταξιακής βοήθειας προς την ΠΓΔΜ είναι να στηρίξει τις προσπάθειές της να πληροί τα κριτήρια ένταξης και να προετοιμάσει τη χώρα για την αποτελεσματική χρήση των κονδυλίων της πολιτικής συνοχής μόλις γίνει μέλος. Η Βόρεια Μακεδονία είχε πρόσβαση και στα πέντε στοιχεία του IPA. Η αποτελεσματική εφαρμογή της προενταξιακής βοήθειας παρεμποδίστηκε από τους ανεπαρκείς δημοσιονομικούς πόρους για τη διατήρηση υλικών επενδύσεων ή για την κάλυψη τακτικών επιχειρησιακών δαπανών και περιορισμένου χώρου εργασίας για τη στέγαση προσωπικού και εξοπλισμού. Ως εκ τούτου, ο

προγραμματισμός της ΕΕ από τη μία πλευρά έπρεπε να εξετάσει τους περιορισμένους δημοσιονομικούς πόρους και η χώρα από την άλλη έπρεπε να διαθέσει επαρκείς πόρους για να συμπληρώσει τη βοήθεια της ΕΕ (Mrak & Tilev, 2008).

Από το 2012 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διεξάγει διάλογο προσχώρησης υψηλού επιπέδου με την ΠΓΔΜ. Ο διάλογος αυτός προσέφερε μια νέα ευκαιρία επικέντρωσης σε προτεραιότητες που σχετίζονται με την ΕΕ και την ωφέλεια της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης της χώρας σε τομείς όπως το κράτος δικαίου, η μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης, η ελευθερία έκφρασης, η εκλογική μεταρρύθμιση και η ενίσχυση της οικονομίας της αγοράς.

Το 2015 η Επιτροπή παρουσίασε τις «Επείγουσες μεταρρυθμιστικές προτεραιότητες» που έπρεπε να εφαρμοστούν για να αντιμετωπιστούν βασικά ζητήματα του κράτους δικαίου. Το ίδιο έτος επιτεύχθηκε η Συμφωνία Pržino, που συστήθηκε και συμφωνήθηκε μεταξύ του Επιτρόπου Χαν και τριών μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η Επιτροπή δήλωσε ότι ήταν διατεθειμένη να επεκτείνει τη σύστασή της για την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων υπό την προϋπόθεση της εφαρμογής της ανωτέρω συμφωνίας.

Τον Απρίλιο του 2018 η Επιτροπή επαναλαμβάνει την άνευ όρων σύστασή της για την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Το Συμβούλιο καθορίζει την πορεία προς την έναρξη αυτήν. Στις αρχές του 2019 υπογράφεται και ξεκινά να ισχύει η Συμφωνία των Πρεσπών, βάσει της οποίας επιλύεται για τη χώρα το καίριο ζήτημα της ονομασίας της. Τελικά, τον Μάρτιο του 2020, το Συμβούλιο αποφασίζει να ξεκινήσει τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις (European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations, 2020).

2.4. Συμπεράσματα

Στο δεύτερο αυτό κεφάλαιο του παρόντος πονήματος δίνεται η δυνατότητα στον αναγνώστη να έχει μια ολοκληρωμένη πληροφόρηση για την ιστορική εξέλιξη των διαδικασιών ένταξης των δύο χωρών στην ΕΕ. Η πιο πρόσφατη εξέλιξη και για τις δύο χώρες είναι η απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για έναρξη των διαπραγματεύσεων τον Μάρτιο του 2020. Είναι, όμως, σαφές πως δεν βρίσκονται σε όμοια κατάσταση και ως εκ τούτου η αντιμετώπιση που λαμβάνουν είναι διαφορετική. Αφενός, για την περίπτωση

*Αλβανία και Βόρεια Μακεδονία: Προαπαιτούμενα και προσκόμματα
στην πορεία ένταξής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση*

της Βόρειας Μακεδονίας, είναι κοινώς αποδεκτό πως η χώρα έχει ενεργήσει στα μέγιστα για να είναι συνεπής με τις υποχρεώσεις της απέναντι στην ΕΕ, με αδιαμφισβήτητα μεγαλύτερο διαβατήριο βέβαια τη Συμφωνία των Πρεσπών για την επίλυση της ονομασίας της χώρας. Αφετέρου, όμως, στην περίπτωση της Αλβανίας, τα ζητήματα που υποβόσκουν είναι βαθύτερα και πιο δύσκολα στην επίλυσή τους. Η πολιτική αστάθεια δεν εμπνέει εμπιστοσύνη στα υπόλοιπα μέλη της ΕΕ, που επιφυλάσσονται για την ικανότητα ενσωμάτωσης της χώρας σε αυτήν. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τα υψηλά επίπεδα διαφθοράς και οργανωμένης εγκληματικότητας, θέτει τη χώρα σε διαδικασία εκπλήρωσης δύσκολων κριτηρίων και όρων που πρέπει να υλοποιήσει, ώστε να πείσει τις υπόλοιπες χώρες για την ικανότητα ένταξής της.

Κεφάλαιο 3. Προαπαιτούμενα και προσκόμματα στην ένταξη της Αλβανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση

3.1. Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο θα επιχειρηθεί μια προσπάθεια ανάλυσης των όρων και προϋποθέσεων που έχει ορίσει η ΕΕ στην Αλβανία ως προαπαιτούμενα για την ένταξη της χώρας στην Ένωση, καθώς και τα εμπόδια που έχει συναντήσει μέχρι σήμερα στην πορεία προς την ευρωπαϊκή της ολοκλήρωση. Σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να συγκεντρώσει όλες τις πληροφορίες που αποτυπώνουν με τον καλύτερο τρόπο αφενός τις απαιτήσεις της ΕΕ από τη Γείτονα και αφετέρου το επίπεδο που έχει επιτύχει να φτάσει η χώρα μέχρι σήμερα, ώστε να διαπιστωθούν οι απαραίτητες αποφάσεις και ενέργειες που πρέπει να ληφθούν για να επιτευχθεί η ένταξη της Αλβανίας στην ευρωπαϊκή οικογένεια.

3.2. Όροι και προϋποθέσεις

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θέτει συγκεκριμένους όρους και προϋποθέσεις για την ένταξη μιας χώρας σε αυτήν. Για την Αλβανία τα κριτήρια αυτά ορίστηκαν από το 2010 και μέχρι σήμερα σε κάποια από αυτά έχει υπάρξει βελτίωση ενώ σε άλλα σταθερότητα. Τα προαπαιτούμενα κριτήρια μπορούν να διαχωριστούν στις κατηγορίες που καταδεικνύονται στις παρακάτω ενότητες, όπως ανακοινώνονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (European Commission, 2018a). Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται συνοπτικά τα προαπαιτούμενα ένταξης της χώρας στην ΕΕ και η πρόοδος που έχει σημειωθεί σε κάθε ένα από αυτά, σύμφωνα με τις εκθέσεις προόδου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (πίνακας 1).

Πίνακας 1. Αξιολόγηση κεφαλαίων κοινοτικών κερτημένων σύμφωνα με τις εκθέσεις προόδου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Αλβανία. Πηγή: (European Commission, 2015a, 2016a, 2018a, 2019a), Επεξεργασία: (Wikipedia, 2020a) και ίδια επεξεργασία

Κοινοτικά κερτημένα	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2015	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2016	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2018	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2019
Ελεύθερη μετακίνηση εμπορευμάτων	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Μέτρια προετοιμασμένη
Ελεύθερη μετακίνηση των εργαζομένων	Πρώμο στάδιο	Πρώμο στάδιο	Πρώμο στάδιο	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας

Αλβανία και Βόρεια Μακεδονία: Προαπαιτούμενα και προσκόμματα
στην πορεία ένταξής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Κοινοτικά κερτημένα	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2015	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2016	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2018	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2019
Δικαίωμα εγκατάστασης και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Ελεύθερη μετακίνηση κεφαλαίων	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Δημόσιες συμβάσεις	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας
Εταιρικό δίκαιο	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Νόμος περί πνευματικής ιδιοκτησίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Μέτρια προετοιμασμένη
Πολιτική ανταγωνισμού	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Μέτρια προετοιμασμένη
Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Κοινωνία της πληροφορίας και μέσα ενημέρωσης	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Γεωργία και αγροτική ανάπτυξη	Πρώμο στάδιο	Πρώμο στάδιο	Πρώμο στάδιο	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας
Ασφάλεια των τροφίμων, κτηνιατρική και φυτό-υγειονομική πολιτική	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας
Αλιεία	Πρώμο στάδιο	Πρώμο στάδιο	Πρώμο στάδιο	Πρώμο στάδιο
Πολιτική μεταφορών	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας
Ενέργεια	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Φορολογία	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Οικονομική και νομισματική πολιτική	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Στατιστικές	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Κοινωνική πολιτική και απασχόληση	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας
Επιχειρήσεις και βιομηχανική πολιτική	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Διευρωπαϊκά δίκτυα	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας
Περιφερειακή πολιτική και συντονισμός των διαρθρωτικών μέσων	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη

Αλβανία και Βόρεια Μακεδονία: Προσπαιτούμενα και προσκόμματα στην πορεία ένταξής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Κοινοτικά κεκτημένα	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2015	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2016	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2018	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2019
Δικαιοσύνη και θεμελιώδη δικαιώματα	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας
Δικαιοσύνη, ελευθερία και ασφάλεια	Πρώιμο στάδιο	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Μέτρια προετοιμασμένη
Επιστήμη και έρευνα	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο
Εκπαίδευση και πολιτισμός	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Περιβάλλον	Πρώιμο στάδιο	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας
Προστασία των καταναλωτών και της υγείας	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο
Τελωνειακή ένωση	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Εξωτερικές σχέσεις	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Εξωτερική πολιτική, πολιτική ασφάλειας και άμυνας	Καλό επίπεδο προετοιμασίας	Καλό επίπεδο προετοιμασίας	Καλό επίπεδο προετοιμασίας	Καλό επίπεδο προετοιμασίας
Δημοσιονομικός έλεγχος	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Δημοσιονομικές διατάξεις	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας
Ιδρύματα	Τίποτα προς θέσπιση	Τίποτα προς θέσπιση	Τίποτα προς θέσπιση	Τίποτα προς θέσπιση
Άλλα θέματα	Τίποτα προς θέσπιση	Τίποτα προς θέσπιση	Τίποτα προς θέσπιση	Τίποτα προς θέσπιση

1. Ελεύθερη μετακίνηση εμπορευμάτων

Η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων όπως ορίζεται από την ΕΕ συνεπάγεται πως τα προϊόντα πρέπει να εμπορεύονται ελεύθερα από το ένα μέρος της Ένωσης στο άλλο (European Commission, 2019b). Η Αλβανία θεωρείται πως είναι μέτρια προετοιμασμένη στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων. Τα τελευταία έτη σημειώθηκε κάποια πρόοδος στον τομέα αυτό, ωστόσο απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για τη διασφάλιση της νομοθετικής ευθυγράμμισης και την ενίσχυσή της (European Commission, 2019a).

2. Ελεύθερη μετακίνηση των εργαζομένων

Σύμφωνα με τα κεφάλαια του κοινοτικού κεκτημένου (chapters of the acquis) οι πολίτες ενός κράτους-μέλους της ΕΕ έχουν το δικαίωμα να εργάζονται σε άλλο κράτος-μέλος και πρέπει να έχουν τις ίδιες εργασιακές και κοινωνικές συνθήκες με τους άλλους εργαζομένους (European Commission, 2019b). Υπό αυτό το πρίσμα, η Αλβανία βρίσκεται σε κάποιο επίπεδο προετοιμασίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων. Έχει επιτευχθεί κάποια πρόοδος σε αυτόν τον τομέα, ιδίως αναφορικά με τη σύναψη νέων διμερών συμφωνιών κοινωνικής ασφάλισης. Ωστόσο, θα πρέπει αφενός να ευθυγραμμίσει τη νομοθεσία της με το κεκτημένο της ΕΕ στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων και αφετέρου να αναπτύξει ένα πληροφοριακό σύστημα που να επιτρέπει τη σύνδεση με το EURES, την ευρωπαϊκή πύλη για την επαγγελματική κινητικότητα στην ΕΕ (European Commission, 2019a).

3. Δικαίωμα εγκατάστασης και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών

Το δικαίωμα εγκατάστασης και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών ορίζει πως τα φυσικά και νομικά πρόσωπα της ΕΕ έχουν το δικαίωμα να εγκατασταθούν σε οποιοδήποτε κράτος-μέλος και να παρέχουν διασυνοριακές υπηρεσίες (European Commission, 2019b). Σε αυτόν τον τομέα η Αλβανία είναι μέτρια προετοιμασμένη, αν και επέδειξε ικανοποιητική πρόοδο στην ευθυγράμμιση με το γενικό πλαίσιο που ορίζεται στην Οδηγία της ΕΕ. Επιπρόσθετα, πρέπει να οριστικοποιήσει τον έλεγχο της υφιστάμενης νομοθεσίας για τον εντοπισμό εμποδίων στην ελευθερία εγκατάστασης και στην ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών, με σκοπό την περαιτέρω ευθυγράμμιση της νομοθεσίας της με την οδηγία για τις υπηρεσίες, να συνεχίσει τη δοκιμαστική φάση για ένα μελλοντικό πλήρως λειτουργικό Σημείο Ενιαίας Επαφής και να εντείνει τις προσπάθειες για να ευθυγραμμίσει τη νομοθεσία της με το κεκτημένο της ΕΕ και να εξασφαλίσει την κατάλληλη θεσμική ικανότητα στον τομέα της αμοιβαίας αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων (European Commission, 2019a).

4. Ελεύθερη μετακίνηση κεφαλαίων

Όπως ορίζει η ΕΕ, το κεφάλαιο και οι επενδύσεις πρέπει να είναι σε θέση να κινούνται χωρίς περιορισμούς και να υπάρχουν κοινοί κανόνες για τις διασυνοριακές πληρωμές. Οι

τράπεζες και άλλοι οικονομικοί φορείς εφαρμόζουν ορισμένες γενικές αρχές για την υποστήριξη της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η Αλβανία είναι μέτρια προετοιμασμένη στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων. Σημειώθηκε κάποια πρόοδος, ιδίως στον τομέα των συστημάτων πληρωμών, μέσω της έγκρισης του εγγράφου πολιτικής «συστημάτων πληρωμών και διακανονισμού» και της προετοιμασίας της στρατηγικής για το σύστημα λιανικής πληρωμής. Εντούτοις, θα πρέπει επιπλέον να εφαρμόσει γρήγορα τις συστάσεις της Έκθεσης Moneyval¹ και να συνεχίσει να ευθυγραμμίζεται με το κεκτημένο της ΕΕ, καθώς, επίσης, να λάβει βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα μέτρα για την εφαρμογή του σχεδίου δράσης για την απόκτηση γης από αλλοδαπούς, το οποίο αποτελεί δέσμευση της χώρας που εκκρεμεί από το 2016 (European Commission, 2019a). Η Επιτροπή Συντονισμού για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, υπό την προεδρία του Πρωθυπουργού, ενέκρινε τον Σεπτέμβριο του 2018 Σχέδιο Δράσης που απέδωσε ευθύνες σε όλα τα σχετικά υπουργεία και υπηρεσίες. Να τονιστεί, βέβαια, πως ο αριθμός των ύποπτων συναλλαγών που συλλέχθηκαν για την περίοδο Ιανουαρίου 2018-Φεβρουαρίου 2019 αυξήθηκε σε 1.659 σε σύγκριση με 1.384 που ήταν το 2017 (European Commission, 2019a).

5. Δημόσιες συμβάσεις

Οι κανόνες που διέπουν την ΕΕ διασφαλίζουν ότι η δημόσια προμήθεια αγαθών, υπηρεσιών και έργων σε οποιοδήποτε κράτος-μέλος είναι διαφανής και ανοιχτή σε όλες τις εταιρείες της ΕΕ βάσει της μη διάκρισης και της ίσης μεταχείρισης (European Commission, 2019b). Η Αλβανία σημείωσε κάποια πρόοδο στον συγκεκριμένο τομέα με την ενίσχυση της ικανότητας του Οργανισμού Δημόσιων Συμβάσεων. Μολαταύτα απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για τη βελτίωση της συμμόρφωσης με τις διαδικασίες και την πρόληψη της διαφθοράς στον κύκλο προμηθειών. Οι συστάσεις της Επιτροπής από το 2018 δεν έχουν πλήρως εφαρμοστεί και για αυτό αναμένεται από τη χώρα να

---

¹ Η έκθεση αμοιβαίας αξιολόγησης της Αλβανίας που συζητήθηκε στο Moneyval τον Ιούλιο προκάλεσε την παραπομπή της Αλβανίας στην Ομάδα Επισκόπησης Διεθνούς Συνεργασίας.

διασφαλίσει περαιτέρω ευθυγράμμισή της με τις οδηγίες του 2014 για τις δημόσιες συμβάσεις της ΕΕ (European Commission, 2019a).

6. Εταιρικό δίκαιο

Η ΕΕ έχει κανόνες σχετικά με τις απαιτήσεις σχηματισμού, καταχώρισης και γνωστοποίησης μιας εταιρείας, με συμπληρωματικούς κανόνες για τη λογιστική και χρηματοοικονομική πληροφόρηση (European Commission, 2019b). Η Αλβανία είναι μέτρια προετοιμασμένη στον τομέα του εταιρικού δικαίου. Τα τελευταία έτη σημειώθηκε μικρή πρόοδος προς την εναρμόνιση με το κεκτημένο στον τομέα της εταιρικής λογιστικής μέσω της υιοθέτησης ενός νέου λογιστικού νόμου. Επομένως θα πρέπει να διασφαλίσει πλήρη διαφάνεια των οικονομικών καταστάσεων των εταιρειών στο μητρώο επιχειρήσεων και να διασφαλίσει την εφαρμογή νέου νόμου για τις λογιστικές και οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων (European Commission, 2019a).

7. Πολιτική ανταγωνισμού

Οι κανόνες της ΕΕ προστατεύουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό (European Commission, 2019b). Περιλαμβάνουν αντιμονοπωλιακούς κανόνες που αποτρέπουν τις περιοριστικές συμφωνίες μεταξύ εταιρειών και την κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, καθώς και κανόνες που περιορίζουν τις συγκεντρώσεις μεταξύ εταιρειών που θα εμπόδιζαν σημαντικά τον ανταγωνισμό. Ακόμα, οι κυβερνήσεις επιτρέπεται να χορηγούν κρατικές ενισχύσεις μόνο εάν είναι περιοριστικές και πληρούνται οι προϋποθέσεις, προκειμένου να αποφευχθεί η στρέβλωση του ανταγωνισμού. Στο πλαίσιο αυτό, η Αλβανία είναι μέτρια προετοιμασμένη, αν και κατά το 2019 υπήρξε κάποια σχετική πρόοδος. Μολαταύτα, σύμφωνα με τις προηγούμενες συστάσεις, η επιχειρησιακή ανεξαρτησία της Επιτροπής Κρατικών Ενισχύσεων δεν έχει ακόμα διασφαλιστεί. Η χώρα θα πρέπει επιπλέον να αυξήσει σημαντικά τη διοικητική ικανότητα της γραμματείας της Επιτροπής Κρατικών Ενισχύσεων, η οποία προς το παρόν εγείρει σοβαρές ανησυχίες, να διασφαλίσει την επιχειρησιακή ανεξαρτησία της και να ευαισθητοποιήσει την Επιτροπή αναφορικά με τα υπουργεία, τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, ώστε να κατοχυρωθεί η προηγούμενη κοινοποίηση των μέτρων ενίσχυσης (European Commission, 2019a).

8. Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες

Όπως ορίζουν οι κανόνες της ΕΕ, θα πρέπει να διασφαλίζεται ο θεμιτός ανταγωνισμός και η σταθερότητα μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, δηλαδή τραπεζικές, ασφαλιστικές, συμπληρωματικές συντάξεις, επενδυτικές υπηρεσίες και κινητές αξίες αγορών (European Commission, 2019b). Σύμφωνα με το επίσημο report της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Αλβανία είναι μέτρια προετοιμασμένη στον τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος στην αντιμετώπιση της τραπεζικής εποπτείας και στην περαιτέρω ευθυγράμμιση της νομοθεσίας με τη Οδηγία Φερεγγυότητας, όπως συνιστάται στην Έκθεση του 2018. Για να επιτύχει η χώρα την ένταξή της στην ΕΕ, θα πρέπει να ευθυγραμμίσει τη νομοθεσία της με το πλαίσιο κεφαλαιακών απαιτήσεων της ΕΕ που ορίζονται στη Βασιλεία III και να συνεχίσει την εφαρμογή της μακρο-προληπτικής πολιτικής, να διασφαλίσει την πλήρη εφαρμογή της στρατηγικής εξυγίανσης μη εξυπηρετούμενων δανείων και να επιταχύνει την έγκριση των τροποποιήσεων του νόμου για την υποχρεωτική ασφάλιση στο τομέα των μεταφορών (European Commission, 2019a).

9. Γεωργία και αγροτική ανάπτυξη

Στην ΕΕ η κοινή γεωργική πολιτική υποστηρίζει τους αγρότες και την αγροτική ανάπτυξη και επιπλέον υπάρχουν κοινοί κανόνες που διέπουν την πολιτική ποιότητα και τη βιολογική γεωργία (European Commission, 2019b). Η Αλβανία παρουσιάζει κάποιο επίπεδο προετοιμασίας και μάλιστα κατά τη διάρκεια του 2019 σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος όσον αφορά στον καθορισμό των δομών για το Μέσο Προενταξιακής Βοήθειας στο πλαίσιο του προγράμματος IPARD II. Για την ένταξη στην ΕΕ, οι αλβανικές αρχές θα πρέπει να αναπτύξουν το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (Integrated Administration and Control System-IACS), συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης των μητρώων εκμεταλλεύσεων των ζώων και υιοθέτησης σχεδίου εφαρμογής για τη Φάρμα Μητρώου Λογιστικών Δικτύων Δεδομένων (Farm Accountancy Data Network-FADN), με σκοπό την παροχή συνεπών, συστηματικών και επικυρωμένων δεδομένων. Επιπλέον, θα πρέπει να εξασφαλιστεί η διοικητική ικανότητα που απαιτείται για την ανάθεση των υπόλοιπων μέτρων στο πλαίσιο του προγράμματος IPARD II και η πλήρης απορρόφηση της χρηματοδότησής του. Σημαντική κρίνεται και η συμπλήρωση του νομικού πλαισίου για βιολογικά προϊόντα και τις προστατευόμενες ονομασίες προέλευσης, τις εγγυημένες

γεωγραφικές ενδείξεις και παραδοσιακές εξειδικεύσεις, όπως στους αμπελώνες και το κρασί, και η διασφάλιση της θεσμικής και διοικητικής ικανότητας για την εφαρμογή του (European Commission, 2019a).

10. Ενέργεια

Η ενεργειακή πολιτική της ΕΕ καλύπτει τον ενεργειακό εφοδιασμό, τις υποδομές, την εσωτερική αγορά ενέργειας, τους καταναλωτές της, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την ενεργειακή απόδοση, την πυρηνική ενέργεια, την πυρηνική ασφάλεια και την ακτινοπροστασία (European Commission, 2019b). Η Αλβανία είναι μέτρια προετοιμασμένη σε αυτόν τον τομέα, με μικρή πρόοδο στον τομέα του φυσικού αερίου και στις γραμμές διασύνδεσης. Η νέα εθνική ενεργειακή στρατηγική 2018-2030 έχει ήδη εγκριθεί. Ωστόσο, η χώρα έχει καθυστερήσει να θεσπίσει μεταρρυθμίσεις στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και πρέπει να επιταχυνθεί άμεσα η εφαρμογή των μέτρων μεταρρύθμισης, ιδίως με την κατάργηση των νομικών και συμβατικών εμποδίων στην ολοκλήρωση των αγορών ενέργειας. Επιπρόσθετα, κρίνεται απαραίτητο να διαφοροποιήσει την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από την υδροηλεκτρική και να προωθήσει εναλλακτικές πηγές ενέργειας, ενώ, παράλληλα, είναι επιβεβλημένη η συμμόρφωσή της με τα περιβαλλοντικά πρότυπα και η καθιέρωση μιας οργανωμένης αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Ακόμα, υποχρεούται να προχωρήσει σε οριστικοποίηση του διαχωρισμού ενεργειακών εταιρειών, ευθυγράμμιση του Νόμου για την Ενεργειακή Απόδοση με το κεκτημένο της ΕΕ, δημιουργία ενός ταμείου ενεργειακής απόδοσης και έγκριση νομοθεσίας για την εφαρμογή της ενεργειακής διαχείρισης (European Commission, 2019a).

11. Φορολογία

Οι κανόνες της ΕΕ για τη φορολογία καλύπτουν τον φόρο προστιθέμενης αξίας και τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης, καθώς και πτυχές φορολογίας εταιρειών. Επίσης, τη συνεργασία μεταξύ των φορολογικών διοικήσεων, συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής πληροφοριών για την πρόληψη της φοροδιαφυγής (European Commission, 2019b). Η Αλβανία είναι μέτρια προετοιμασμένη και στον τομέα αυτό, με μικρή πρόοδο στην ενίσχυση της Γενικής Διεύθυνσης Φορολογίας (GDT) και της ίδρυσης του φορολογικού κτηματολογίου για κτήρια. Η απόδοση εσόδων το 2018 ήταν υψηλότερη από τα επίπεδα

του 2017 (+4,6%), αλλά χαμηλότερη από την απόδοση στόχου (-1,9%), κυρίως λόγω της χαμηλής απόδοσης του ΦΠΑ και των ειδικών φόρων κατανάλωσης. Το επόμενο διάστημα η χώρα θα πρέπει να απλοποιήσει το φορολογικό σύστημα, να ενθαρρύνει τη βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης, να βεβαιωθεί πως θα ενταχθεί στο Ενσωματωμένο Πλαίσιο του ΟΟΣΑ (Base Erosion and Profit Shifting-BEPS) και να αντιμετωπίσει συστηματικά τις καθυστερήσεις στις επιστροφές ΦΠΑ (European Commission, 2019a).

12. Οικονομική και νομισματική πολιτική

Οι κανόνες της ΕΕ απαιτούν την ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών και τους απαγορεύουν να χρηματοδοτούν άμεσα τον δημόσιο τομέα. Τα κράτη-μέλη συντονίζουν τις οικονομικές τους πολιτικές και υπόκεινται σε δημοσιονομική, οικονομική και χρηματοοικονομική εποπτεία (European Commission, 2019b). Η Αλβανία είναι μέτρια προετοιμασμένη στον τομέα της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής, με μικρή πρόοδο όσον αφορά στην τήρηση των κανόνων για τη μείωση του χρέους και την προετοιμασία προϋπολογισμού όπως ορίστηκε στον νόμο για τον οργανικό προϋπολογισμό του 2016 και μέσω της υιοθέτησης της μέσης μακροπρόθεσμης στρατηγικής ανάπτυξης της Κεντρικής Τράπεζας. Δεδομένου ότι δεν εφαρμόστηκαν όλες οι συστάσεις της Έκθεσης του 2018, το επόμενο έτος η Αλβανία πρέπει να λάβει περαιτέρω μέτρα για την εναρμόνιση με το κεκτημένο της ΕΕ σχετικά με την ανεξαρτησία της Τράπεζας της Αλβανίας (BoA's) και τη λογοδοσία της προς το Κοινοβούλιο, τη βελτίωση του κυβερνητικού μηχανισμού συντονισμού και διαβούλευσης με τους μη κυβερνητικούς φορείς κατά τη διαμόρφωση τομεακών πολιτικών και οικονομικών μεταρρυθμίσεων (European Commission, 2019a).

13. Κοινωνική πολιτική και απασχόληση

Οι κανόνες της ΕΕ στον κοινωνικό τομέα περιλαμβάνουν τα ελάχιστα απαιτούμενα πρότυπα για το εργατικό δίκαιο, την ισότητα, την υγεία και ασφάλεια στην εργασία και την απαγόρευση των διακρίσεων. Επιπλέον, προωθούν τον κοινωνικό διάλογο σε ευρωπαϊκό επίπεδο (European Commission, 2019b). Η Αλβανία παρουσιάζει κάποιο επίπεδο προετοιμασίας για την κοινωνική πολιτική και την απασχόληση με μικρή πρόοδο, λόγω της αύξησης της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και της βελτίωσης της ποιότητας και αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών της αγοράς εργασίας. Παράλληλα, συνέχισε να

αναδιαρθρώνει το σύστημα διακυβέρνησης για την απασχόληση, όπως ορίζεται στον νέο νόμο για την επαγγελματική εκπαίδευση. Το ποσοστό απασχόλησης και η συμμετοχή στην αγορά εργασίας παραμένουν χαμηλά και η άτυπη (παρά)οικονομία εξακολουθεί να είναι ένας σημαντικός πάροχος θέσεων εργασίας. Η χώρα θα πρέπει να θεσπίσει νομοθεσία για την προώθηση της απασχόλησης, να εντατικοποιήσει τις προσπάθειες για την εφαρμογή της στρατηγικής κοινωνικής προστασίας 2015-2020, να ενισχύσει την ικανότητα των πόρων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, να αξιολογήσει τις ανάγκες κοινωνικής φροντίδας στην επικράτεια και να καθορίσει σαφή κριτήρια αντιπροσωπευτικότητας για ένταξη στο Εθνικό Συμβούλιο Εργασίας (European Commission, 2019a).

14. Περιφερειακή πολιτική και συντονισμός των διαρθρωτικών μέσων

Η περιφερειακή πολιτική είναι το κύριο εργαλείο της ΕΕ για επενδύσεις σε βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη. Τα κράτη-μέλη φέρουν την ευθύνη για την εφαρμογή της, η οποία απαιτεί επαρκή διοικητική ικανότητα και δημοσιονομική διαχείριση του σχεδιασμού και της εκτέλεσης έργων (European Commission, 2019b). Η Αλβανία είναι μέτρια προετοιμασμένη στον τομέα της περιφερειακής πολιτικής και του συντονισμού των διαρθρωτικών μέσων, με μικρή πρόοδο που σημειώθηκε με την υπογραφή της χρηματοδότησης για το εθνικό πρόγραμμα IPA 2017 και ολοκλήρωση του IPA 2018. Η χώρα θα πρέπει να ενισχύσει τη διοικητική της ικανότητα, ιδίως την Κεντρική Μονάδα Οικονομικών και Συμβάσεων (CFCU) του Υπουργείου Οικονομικών και Οικονομίας, να επιταχύνει την προετοιμασία της τεκμηρίωσης του έργου για την αποφυγή καθυστερήσεων στη χρήση κοινοτικών κονδυλίων και δυσκολιών στην τήρηση των προθεσμιών ανάθεσης, όπως παρατηρήθηκαν στα Προγράμματα 2013, 2014, 2015 και 2016, να αυξήσει την ικανότητα προγραμματισμού σύμφωνα με την τομεακή προσέγγιση και πολιτικές και να βελτιώσει τον σχεδιασμό αγωγών ώριμου τομέα (European Commission, 2019a).

15. Τελωνειακή ένωση

Όλα τα κράτη-μέλη αποτελούν μέρος της τελωνειακής ένωσης της ΕΕ και ακολουθούν τους ίδιους τελωνειακούς κανόνες και διαδικασίες. Αυτό απαιτεί νομοθετική ευθυγράμμιση, επαρκή εφαρμογή, ικανότητα επιβολής και πρόσβαση στα κοινά

μηχανογραφημένα τελωνειακά συστήματα (European Commission, 2019b). Η Αλβανία είναι μέτρια προετοιμασμένη στον τομέα της τελωνειακής ένωσης. Παρά ταύτα, έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος, βελτιώνοντας τις διαδικτυακές τελωνειακές διαδικασίες, μειώνοντας τον χρόνο επεξεργασίας των τελωνειακών διασαφήσεων και εφαρμόζοντας την εκτίμηση κινδύνου. Ωστόσο, η χώρα θα πρέπει στο μέλλον να εγκρίνει νομικές διατάξεις και να αναπτύξει το νέο μηχανογραφημένο σύστημα διαμετακόμισης, να προωθήσει την εγγραφή εγκεκριμένων οικονομικών φορέων και να καταπολεμήσει το λαθρεμπόριο, τη διαφθορά και την εισαγωγή πλαστών προϊόντων (European Commission, 2019a).

16. Εξωτερική πολιτική ασφάλειας και άμυνας

Τα κράτη-μέλη πρέπει να είναι σε θέση να διεξάγουν πολιτικό διάλογο στο πλαίσιο της εξωτερικής πολιτικής για την ασφάλεια και την άμυνα, να ευθυγραμμίζονται με τις θέσεις της ΕΕ, να συμμετέχουν σε δράσεις της και να εφαρμόζουν συμφωνημένες κυρώσεις και περιοριστικά μέτρα (European Commission, 2019b). Η Αλβανία παρουσιάζει καλό επίπεδο προετοιμασίας εξαιτίας των συνεχιζόμενων αναβαθμίσεων ασφαλείας των εγκαταστάσεων αποθήκευσης εξοπλισμών και πυρομαχικών. Η χώρα συνέχισε να συμμετέχει σε στρατιωτικές αποστολές διαχείρισης κρίσεων. Εντούτοις, θα πρέπει επιπλέον να οριστικοποιήσει τη δημιουργία ενός εστιακού σημείου πυροβόλων όπλων στην κρατική αστυνομία της Αλβανίας, να εφαρμόσει τη νέα στρατηγική για τα φορητά όπλα και τον ελαφρύ οπλισμό και τέλος να βελτιώσει την ασφάλεια των εγκαταστάσεων αποθήκευσης εξοπλισμών και πυρομαχικών (European Commission, 2019a).

17. Δημοσιονομικός έλεγχος

Η ΕΕ προωθεί τη μεταρρύθμιση των εθνικών συστημάτων διακυβέρνησης για την ενίσχυση της διαχείρισης λογοδοσίας, δημοσιονομική διαχείριση εσόδων και δαπανών και τον εξωτερικό έλεγχο των δημοσίων κεφαλαίων. Οι κανόνες δημοσιονομικού ελέγχου που διέπουν την ΕΕ προστατεύουν τα ζητήματα χρηματοοικονομικού ενδιαφέροντος από απάτες και το ευρώ από παραχαράξεις (European Commission, 2019b). Η Αλβανία είναι μέτρια προετοιμασμένη σε αυτόν τον τομέα με μικρή πρόοδο, η οποία εξασφαλίστηκε από την υιοθέτηση ενός μηχανισμού συντονισμού, παρακολούθησης και αναφοράς των

βασικών μεταρρυθμίσεων, συμπεριλαμβανομένου του Δημόσιου Εσωτερικού Δημοσιονομικού Ελέγχου (Public Internal Financial Control-PIFC), και από την αποδοχή μιας προσέγγισης εξωτερικού ελέγχου βάσει κινδύνου. Η χώρα όμως χρειάζεται να υιοθετήσει και να εφαρμόσει ένα περιεκτικό έγγραφο πολιτικής PIFC με ιδιαίτερη έμφαση στον καθορισμό και την εφαρμογή της διαχειριστικής λογοδοσίας και τη διασφάλιση του συντονισμού, παρακολούθησης και αναφοράς όλων των σχετικών μεταρρυθμίσεων. Ακόμα, θα πρέπει να εξασφαλίσει την αποτελεσματική παρακολούθηση της ετήσιας έκθεσης PIFC και να αντιμετωπίσει τις συστημικές αδυναμίες του συστήματος, διασφαλίζοντας μια συστηματικότερη και πιο έγκαιρη εφαρμογή των συστάσεων εξωτερικού ελέγχου (European Commission, 2019a).

18. Δημοσιονομικές διατάξεις

Το ζήτημα των δημοσιονομικών διατάξεων αφορά στους κανόνες που διέπουν τη χρηματοδότηση του προϋπολογισμού της ΕΕ («ίδιοι πόροι»). Οι πόροι αυτοί αποτελούνται κυρίως από τις εισφορές με βάση το ακαθάριστο εθνικό εισόδημα του κάθε κράτους-μέλους, τους δασμούς και πόρους από τον φόρο προστιθέμενης αξίας. Τα κράτη-μέλη οφείλουν να διαθέτουν τόσο την κατάλληλη διοικητική ικανότητα, όσο και τον συντονισμό, ώστε να εξασφαλίσουν τον σωστό υπολογισμό, συλλογή, πληρωμή και έλεγχο των ιδίων πόρων (European Commission, 2019b). Η Αλβανία παρουσιάζει κάποιο επίπεδο προετοιμασίας σε αυτόν τον τομέα, με ικανοποιητική εξέλιξη να έχει σημειωθεί σε βασικούς τομείς πολιτικής που επηρεάζουν τη λειτουργία του συστήματος χρηματοδότησης της ΕΕ, μέσω της εφαρμογής του νόμου περί βιολογικών προϋπολογισμών του 2016 και της συνέχισης της μεταρρύθμισης της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών.

Η χώρα πρέπει να συμμορφωθεί περαιτέρω με τις συστάσεις του 2018 και ως εκ τούτου να ευθυγραμμίσει τη σχετική νομοθεσία της με τις απαιτήσεις του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εθνικών και περιφερειακών λογαριασμών (European System of National and Regional Accounts-ESA 2010) και με τις διατάξεις της ΕΕ σχετικά με τον ΦΠΑ και τους δασμούς, δημιουργώντας στέρεες δομές συντονισμού, κανόνων εφαρμογής και διαδικασιών εργασίας, έτσι ώστε να διασφαλίσει πως θα είναι σε θέση να συλλέγει, να

ελέγχει, να διαχειρίζεται και να χρησιμοποιεί τους δικούς της πόρους σύμφωνα με το κεκτημένο της ΕΕ (European Commission, 2019a).

3.3. Εμπόδια ένταξης

3.3.1. Πολιτικά εμπόδια

Αντιπαραθέσεις αντίπαλων πολιτικών παρατάξεων

Όσον αφορά στα πολιτικά κριτήρια, η Αλβανία τα τελευταία χρόνια έχει σημειώσει εμφανή πρόοδο στο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της ΕΕ. Το κύριο στοίχημα της χώρας ήταν να μεταμορφωθεί από μια κομμουνιστική χώρα σε μια περισσότερο δημοκρατική που να λειτουργεί σύμφωνα με το ευρωπαϊκό καθεστώς. Το βασικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει σε αυτόν τον τομέα είναι η ισχυρή πόλωση που υπάρχει στην πολιτική σφαίρα ανάμεσα στις αντίπαλες πολιτικές παρατάξεις. Οι συγκεκριμένες δε παρατάξεις επηρέασαν και τις όποιες κοινοβουλευτικές ενέργειες προσπαθούσαν να λάβουν χώρα μέσα στις δημοκρατικές διαδικασίες, με ένα συνεχόμενο μποϊκοτάζ, με τις αλληπαλλήλες παραιτήσεις τους. Περισσότερες από τις μισές ανατέθηκαν στην Κεντρική Εκλογική Επιτροπή και έτσι διατηρήθηκε η απαρτία για την πλήρη λειτουργία του Κοινοβουλίου. Τα κόμματα της αντιπολίτευσης αποφάσισαν να μην εγγραφούν στις τοπικές εκλογές του 2019, γεγονός που επηρέασε αρνητικά τις προσπάθειες διμερούς εκλογικής μεταρρύθμισης. Σε γενικό πλαίσιο, τα κόμματα της αντιπολίτευσης πρέπει να εμπλακούν εποικοδομητικά στους δημοκρατικούς θεσμούς (European Commission, 2019c).

Παράλληλα, τα φαινόμενα παραπολιτικής και κακών πρακτικών είναι συχνά στην Αλβανία. Το 2019, το κυβερνών Σοσιαλιστικό Κόμμα κέρδισε τις περισσότερες αμφισβητούμενες έδρες δημάρχων και συμβουλίων στις τοπικές εκλογές του Ιουνίου, οι οποίες αμαυρώθηκαν από μποϊκοτάζ από το Δημοκρατικό Κόμμα και το Σοσιαλιστικό Κίνημα Ενσωμάτωσης. Η εκλογική εκστρατεία χαρακτηρίστηκε από συχνές διαμαρτυρίες υπό την ηγεσία της αντιπολίτευσης, μερικές από τις οποίες ήταν βίαιες. Τον Ιούνιο η γερμανική εφημερίδα Bild ανέφερε συνομιλίες μεταξύ αξιωματούχων του Σοσιαλιστικού Κόμματος και του ηγέτη μιας αλβανικής εγκληματικής οργάνωσης που καταγράφηκαν πριν από τις κοινοβουλευτικές εκλογές του 2017. Σε μία από αυτές ο αρχηγός της εγκληματικής ομάδας Astrit Adnylaj φαίνεται να ασκεί επιρροή για την επιλογή ενός κοινοβουλευτικού υποψηφίου του κόμματος (Freedom House, 2020a).

Δημόσια Διοίκηση

Η χώρα θεωρείται μέτρια προετοιμασμένη στα ζητήματα που αφορούν στη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης. Τα βασικά προσκόμματα στον τομέα αυτό σχετίζονται με θέματα διαφάνειας και αποτελεσματικότητας των χειρισμών που ακολουθούνται. Τα σημάδια βελτιστοποίησης έγιναν εμφανή σε παρεμφερείς τομείς, με άμεσες συνέπειες την καλύτερευση των παρεχόμενων υπηρεσιών των δημόσιων υπηρεσιών αναφορικά με την αποτελεσματικότητα, τη διαφάνεια και τη βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου στο οποίο αναφέρονται. Ένα πλαίσιο εμπιστοσύνης που αντικατοπτρίζεται στις διάφορες πολιτικές με πρόοδο στη διαφάνεια των διαδικασιών πρόσληψης και τη συνολική ενίσχυση της ικανότητας της διοίκησης να αναλαμβάνει διαδικασίες εξυπηρέτησης των πολιτών. Για να ολοκληρωθεί η ανοδική διαδικασία στις παραπάνω πολιτικές θα πρέπει να μην εγκλωβιστούν στις σύνηθες διαδικασίες, οι οποίες θα αποτρέψουν την περαιτέρω εξελικτική πορεία εξασφαλίζοντας έτσι μια πιο από-πολιτικοποιημένη και επαγγελματική δημόσια διοίκηση. (European Commission, 2019c).

Δικαιοσύνη, Εγκληματικότητα και Διαφθορά

Ένα από τα βασικά εμπόδια προσχώρησης της χώρας στην ΕΕ είναι η δημιουργία ενός αδιάβλητου και αμερόληπτου συστήματος δικαιοσύνης. Τα φαινόμενα διαφθοράς και παρατυπιών ήταν συνήθη στο δικαστικό σύστημα της χώρας, γεγονός που δεν συνάδει με όσα ορίζει η ΕΕ. Η Ειδική Εισαγγελία ιδρύθηκε ως μέρος των μεταρρυθμίσεων του 2016, και είναι επιφορτισμένη με τη δίωξη υψηλού επιπέδου διαφθοράς, με μικρή όμως έως τώρα πρόοδο. Για παράδειγμα, τον Μάιο του 2019, ένα δικαστήριο καταδίκασε τον κυβερνητικό αξιωματούχο Κέλμεντ Μπαλίλι σε πραγματική ποινή φυλάκισης 10 ετών για διακίνηση ναρκωτικών, συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση και μη γνωστοποίηση εισοδήματος. Ο Μπαλίλι αναγνωρίστηκε ως διακινητής ναρκωτικών το 2016, όταν το δίκτυό του διακόπηκε από μια διεθνή επιχείρηση επιβολής του νόμου, αλλά οι αλβανικές αρχές απέφευγαν τη σύλληψή του τρία ολόκληρα χρόνια. Ακόμα, ο πρώην υπουργός Εσωτερικών Σαϊμίρ Ταχίρι, ο οποίος κατηγορήθηκε για διαφθορά και διακίνηση ναρκωτικών το 2018, αθώωθηκε για διακίνηση τον Σεπτέμβριο του 2019, αλλά καταδικάστηκε για κατάχρηση εξουσίας, με ποινή φυλάκισης σε αναστολή (Freedom House, 2020a).

Την τελευταία περίοδο, το δικαστικό σύστημα της Αλβανίας παρουσιάζει κάποιο επίπεδο προετοιμασίας. Ειδικότερα έχουν σημειωθεί και συνεχίζουν να γίνονται προσπάθειες εφαρμογής μιας αδιάβλητης και εμπειριστατωμένης μεταρρύθμισης στον τομέα της δικαιοσύνης, οι οποίες πράγματι έχουν σημειώσει συνολικά ικανοποιητική πρόοδο. Δημιουργήθηκαν νέα θεσμικά όργανα για την αυτοδιοίκηση του δικαστικού σώματος: το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο, το Ανώτατο Εισαγγελικό Συμβούλιο και το Συμβούλιο Διορισμού Δικαιοσύνης, που αποτελούν ένα κρίσιμο βήμα για την θωράκιση της ανεξαρτησίας και της λογοδοσίας του δικαστικού σώματος. Η κυβέρνηση προχώρησε σταδιακά σε επανεκτίμηση όλων των δικαστών και εισαγγελέων μέσω ειδικής διαδικασίας ελέγχου, παράγοντας απτά αποτελέσματα. Υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Διεθνής Επιτήρηση Παρακολούθησης συνέχισε να επιβλέπει τη διαδικασία. Μέχρι σήμερα, έχουν υποβληθεί σε επεξεργασία περισσότερα από 140 περιπτώσεις, με αποτέλεσμα να γίνουν 88 απολύσεις ή παραιτήσεις δικαστών και 53 επιβεβαιώσεις. Οι περισσότερες απολύσεις αφορούσαν σε ζητήματα που σχετίζονται με αδικαιολόγητα περιουσιακά στοιχεία. Αυτά τα συγκεκριμένα αξιόπιστα αποτελέσματα έχουν ενισχύσει ουσιαστικά τον τομέα της δικαιοσύνης και παγιώνουν την ανεξαρτησία, την αμεροληψία, τον επαγγελματισμό και τη λογοδοσία του δικαστικού σώματος.

Ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που εμποδίζουν την ένταξη της χώρας στην ΕΕ είναι το υψηλό επίπεδο διαφθοράς στο εσωτερικό της. Για αυτόν τον λόγο, εγκρίθηκε ένα νέο σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς σε όλη την επικράτεια της Αλβανίας για την περίοδο 2018-2020. Ένα σχέδιο δράσης και στρατηγικής κατά της διαφθοράς, των τροποποιήσεων του νόμου για τη δήλωση και τον έλεγχο των περιουσιακών στοιχείων, του νόμου για τις δημόσιες συμβάσεις, καθώς και την έγκριση του Κώδικα Συμπεριφοράς για τα μέλη του Κοινοβουλίου. Η ίδρυση μιας ειδικής ομάδας για την καταπολέμηση της διαφθοράς αύξησε την αποτελεσματικότητα των διοικητικών ερευνών. Η άμεση πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων για εισαγγελείς και την αστυνομία συνέχισε να βελτιώνεται. Η πρόοδος συνεχίστηκε με την ενίσχυση του ιστορικού σχετικά με τη διερεύνηση, τη δίωξη και τη δίκη υποθέσεων διαφθοράς υψηλού επιπέδου. Ανάμεσα στα σημαντικότερα αποτελέσματα της καταπολέμησης της διαφθοράς ανήκει η διαδικασία εξέτασης που οδήγησε στην απόλυση από το αξίωμα υψηλού επιπέδου δικαστών, μεταξύ άλλων σε επίπεδο Συνταγματικού Δικαστηρίου και Ανώτατου Δικαστηρίου. Η ίδρυση του Ανώτατου Εισαγγελικού Συμβουλίου (High Prosecutorial Council-HPC) επέτρεψε την

έναρξη της δημιουργίας εξειδικευμένων φορέων κατά της διαφθοράς (Ειδική Δομή κατά της Διαφθοράς και Οργανωμένου Εγκλήματος-Special Anti-Corruption and Organised Crime Structure SPAK, Εθνικό Γραφείο Ερευνών-National Bureau of Investigation NBI). Μόλις ολοκληρωθεί ο έλεγχος των υποψηφίων, τα όργανα θα τεθούν σε λειτουργία και με αυτό τον τρόπο θα ενισχυθεί η συνολική ικανότητα διερεύνησης και δίωξης της διαφθοράς. Ωστόσο, σε γενικές γραμμές, η διαφθορά είναι διαδεδομένη σε πολλούς τομείς και εξακολουθεί να εγείρει ανησυχία.

Η εγκληματικότητα της χώρας παρεμποδίζει την ένταξή της στην ΕΕ. Οι αστυνομικές επιχειρήσεις της χώρας για τη διάλυση εγκληματικών οργανώσεων έχουν εντατικοποιηθεί τα τελευταία χρόνια με στόχο την εξάλειψή τους. Αρκετές εστέφθησαν από επιτυχία με πολλές συλλήψεις και πραγματοποιήθηκαν καταδίκες γνωστών ηγετικών στελεχών του οργανωμένου εγκλήματος.

Η συνεχής διεθνής αστυνομική συνεργασία με μεγάλο αριθμό κρατών-μελών της ΕΕ έχει εντατικοποιηθεί, προχωρώντας σε μια σειρά επιτυχημένων επιχειρήσεων επιβολής του νόμου μεγάλης κλίμακας. Όλα αυτά οδήγησαν στον περιορισμό και στην καλύτερη αντιμετώπιση περιορισμού παραγωγής και εμπορίου κάνναβης. Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά τις δύο προηγούμενες καλλιεργητικές περιόδους, η εναέρια επιτήρηση πιστοποίησε ότι σχεδόν καμία καλλιέργεια κάνναβης δεν πραγματοποιήθηκε στην Αλβανία. Αυτά τα βήματα αντιπροσωπεύουν την απτή πρόοδο στην ικανοποίηση των συστάσεων των περασμένων ετών σχετικά με τη βελτίωση του ιστορικού της εγκληματικότητας στη χώρα.

Ωστόσο, ένα άλλο μέτρο για τον περιορισμό της εγκληματικότητας θα πρέπει να αποτελέσει η καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της κατάσχεσης περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από εγκλήματα και άλλο αδικαιολόγητο πλούτο (European Commission, 2019c).

3.3.2. Οικονομικά εμπόδια

Οικονομική ανάπτυξη

Τα οικονομικά προαπαιτούμενα ένταξης της ΕΕ ορίζουν κάποιες βασικές παραμέτρους που πρέπει να καλύπτονται για να μπορεί μια χώρα να προχωρήσει σε διαπραγματεύσεις. Σε αυτό τον τομέα η Αλβανία υστερούσε σημαντικά και έπρεπε να

ξεπεραστούν σημαντικά εμπόδια. Σήμερα φαίνεται πως η χώρα είναι αρκετά προετοιμασμένη για την ανάπτυξη μιας λειτουργικής οικονομίας της αγοράς. Βρίσκεται σε τροχιά οικονομικής ανάπτυξης και παράλληλα η ανεργία μειώθηκε, αν και συνεχίζει να παραμένει υψηλή. Οι εξαγωγές αυξήθηκαν με σταθερό ρυθμό και το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών μειώθηκε. Επιπρόσθετα, ο υψηλός λόγος δημόσιου χρέους προς ΑΕΠ μειώθηκε, αν και ο ρυθμός δημοσιονομικής εξυγίανσης παρέμεινε αργός. Οι τράπεζες μείωσαν τον αριθμό των μη εξυπηρετούμενων δανείων και τον εξωτερικό δανεισμό. Ο τραπεζικός τομέας παρέμεινε σταθερός, παρόλο που η αύξηση της επιχειρηματικής πίστης δεν σημείωσε άνοδο (European Commission, 2019c).

Παραοικονομία

Αν και έχουν ληφθεί μέτρα για την ανάπτυξη της χρηματοπιστωτικής αγοράς, το επιχειρηματικό περιβάλλον έχει βελτιωθεί μόνον όσον αφορά σε ορισμένες πτυχές. Η πρόοδος στην εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης μεταρρύθμισης της δικαιοσύνης που αναφέρθηκε και παραπάνω αναμένεται να συμβάλει στην ενίσχυση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και στην προσέλκυση επενδύσεων. Σημειώθηκε κάποια πρόοδος στην αύξηση της συμμετοχής στην αγορά, καθώς και στην ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των ιδρυμάτων και υπηρεσιών στην αγορά εργασίας, αλλά το ποσοστό απασχόλησης και η συμμετοχή παραμένουν χαμηλά και η άτυπη οικονομία (παραοικονομία) εξακολουθεί να είναι σημαντικός πάροχος. Η Αλβανία έχει σημειώσει κάποια πρόοδο και έχει κάποιο επίπεδο προετοιμασίας όσον αφορά στην ικανότητα να αντιμετωπίσει την ανταγωνιστική πίεση και τις δυνάμεις της αγοράς εντός της Ένωσης (European Commission, 2019c).

Έλλειψη εκπαίδευσης και εξειδίκευσης

Η Αλβανία έχει σημειώσει κάποια πρόοδο όσον αφορά στην ανάπτυξη ενέργειας, μεταφορών και ψηφιακών υποδομών, αλλά η έλλειψη παραγωγικής τεχνογνωσίας, τα χαμηλά επίπεδα εκπαίδευσης και οι μεταφορές τεχνολογίας εμποδίζουν την ανταγωνιστικότητα και την ένταξή της σε διεθνείς αξίες. Οι εξαγωγές και η περιφερειακή ολοκλήρωση είναι λιγότερο δυνατές. Οι προσπάθειες για τη βελτίωση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης παρουσιάζουν κάποια αποτελέσματα, αλλά πρέπει να συνεχιστούν οι μεταρρυθμίσεις, ιδίως για την καλύτερη αντιμετώπιση των αγροτικών περιοχών και των

ευάλωτων ομάδων. Η ικανότητα της Αλβανίας για έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία παρέμεινε πολύ χαμηλή (European Commission, 2019c).

Η διαφθορά και η παρατυπία είναι σημαντική τόσο σε άτομα που απασχολούνται σε υψηλά ιστάμενες θέσεις όσο και σε ζητήματα εκπαίδευσης. Μεταξύ Ιουλίου και Σεπτεμβρίου 2014, σημαντικός αριθμός υπαλλήλων της Κεντρικής Τράπεζας, συμπεριλαμβανομένου του διοικητή και του γενικού επιθεωρητή, συνελήφθησαν για την κλοπή περίπου 6,6 εκατομμυρίων δολαρίων. Η κυβέρνηση καταδίκασε επίσης ορισμένα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που κατηγορήθηκαν για πώληση διπλωμάτων (Freedom House, 2015).

Οικονομικός έλεγχος

Η χώρα είναι μέτρια προετοιμασμένη σε πολλούς τομείς, όπως οικονομικός έλεγχος, εκπαίδευση και πολιτισμός και στατιστικές, ή έχει κάποιο επίπεδο προετοιμασίας, συμπεριλαμβανομένων των τομέων των δημοσίων συμβάσεων και των διευρωπαϊκών δικτύων. Η Αλβανία θα πρέπει να συνεχίσει τις προσπάθειές της σχετικά με τις συνολικές προετοιμασίες της για υιοθέτηση και εφαρμογή των κεκτημένων της ΕΕ. Η υιοθέτηση μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για τον Δημόσιο Εσωτερικό Δημοσιονομικό Έλεγχο και ο συντονισμός της εφαρμογής της με τη συνεχιζόμενη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης και της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών παραμένει καθοριστικής σημασίας για ένα λειτουργικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου στον δημόσιο τομέα. Η Αλβανία θα πρέπει να συνεχίσει τις εργασίες για την ανάπτυξη δικτύων μεταφορών και ενέργειας, καθώς και σχετικά μέτρα μεταρρύθμισης, με σκοπό τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε ολόκληρη την περιοχή (European Commission, 2019c).

Επιπλέον, ιδιαίτερα δύσκολος είναι ο εποπτικός έλεγχος της χώρας. Ένα παράδειγμα για τις διαρθρωτικές δυσκολίες εποπτείας και ελέγχου φαίνεται από το ίδιο το κοινοβούλιο της χώρας. Υπάρχουν δεκαεπτά (17) κυβερνητικά υπουργεία και μόνο οκτώ (8) μόνιμες κοινοβουλευτικές επιτροπές που πρέπει να καλύψουν ταυτόχρονα τις δραστηριότητες πολλών υπουργείων. Επιπρόσθετα, έχουν συσταθεί τέσσερις (4) υποεπιτροπές και τρεις (3) ad-hoc επιτροπές, οι εντολές των οποίων ανήκουν σε κυβερνητικές υπηρεσίες. Η δομή της επιτροπής συνέβαλε στον πολλαπλασιασμό των εξεταστικών επιτροπών. Στα τέλη του 2016, στο αλβανικό κοινοβούλιο δημιουργήθηκαν

επτά (7) ερευνητικές και ειδικές επιτροπές, οι οποίες διερεύνησαν μια μεγάλη ποικιλία διορισμών, ιδιωτικοποιήσεων και αστυνομικών θεμάτων (PiePAG, 2017).

Διαφάνεια δημόσιων οικονομικών

Η ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας, ιδίως η διασφάλιση της αποτελεσματικής, αποδοτικής και διαφανούς λειτουργίας του συστήματος δημοσίων συμβάσεων και της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, είναι απαραίτητη για την ένταξη της χώρας στην ΕΕ, ωστόσο υπάρχει ακόμη έντονη αδυναμία (European Commission, 2019c).

3.3.3. Κοινωνικά εμπόδια

Ανθρώπινα δικαιώματα

Όσον αφορά στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, υπήρχαν πολλά ζητήματα που έπρεπε να αναμορφωθούν για να συμβαδίσει η χώρα με τα ευρωπαϊκά κεκτημένα, συμπεριλαμβανομένων της ίσης μεταχείρισης μεταξύ φίλων, μη διάκρισης ατόμων βάσει σεξουαλικών προτιμήσεων ή θρησκευτικών πεποιθήσεων, βελτίωση του βιοτικού επιπέδου ειδικών μειονοτήτων, όπως, π.χ., οι Ρομά, και επίλυση των προβλημάτων μετανάστευσης.

Μεγάλο ζήτημα τίθεται με την ελεύθερη έκφραση των ατόμων. Για παράδειγμα, το 2015, μια δημοσιογράφος δέχθηκε απειλές από έναν υποτιθέμενο ισλαμικό μαχητή και της δόθηκε προστασία. Ενώ οι περιπτώσεις σωματικής βίας εναντίον δημοσιογράφων στην Αλβανία είναι σχετικά σπάνιες, ο εκφοβισμός ασκείται με άλλους διακριτικούς τρόπους, όπως μέσω απολύσεων, περικοπών χρηματοδότησης για αναφορές έρευνας και αποθάρρυνσης των ερευνών διαφθοράς (PiePAG, 2017). Τον Ιανουάριο του 2016, ο διευθυντής πληροφοριών της ABC News και ο διευθυντής της εφημερίδας MAPO, και οι δύο πολύ επικριτικοί για τον τρέχοντα κυβερνητικό συνασπισμό, απολύθηκαν από ιδιοκτήτες μέσων που ήταν στενά συνδεδεμένοι με την κυβέρνηση. Αυτό συνέβη επειδή απέτυχαν να συμμορφωθούν με μια επιβαλλόμενη συντακτική πολιτική υπέρ της κυβέρνησης εν αναμονή της εκλογικής εκστρατείας για τις γενικές κοινοβουλευτικές εκλογές τον Ιούνιο του 2017 (PiePAG, 2017). Τέλος, φέρεται να υπήρξε επίθεση ακόμα

και σε σελίδες Facebook ατόμων ή ομάδων που ήταν ιδιαίτερα επικριτικά προς την κυβέρνηση (PiePAG, 2017).

Σήμερα η Αλβανία φαίνεται πως συμμορφώνεται συνολικά με τα διεθνή πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και ανέπτυξε το νομικό της πλαίσιο σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές επιταγές. Το 2019 ακολούθησε τις διεθνείς ντιρεκτίβες για την εκπλήρωση των νομικών της υποχρεώσεων με την υποσχετική της συνέχισής τους στο μέλλον.

Το νομικό πλαίσιο της χώρας βελτιώθηκε στους τομείς των δικαιωμάτων των παιδιών και της ενδοοικογενειακής βίας. Ένας νέος νόμος για την κοινωνική στέγαση εγκρίθηκε από το κοινοβούλιο τον Μάιο του 2018, αποσκοπώντας στην ενίσχυση της προστασίας του δικαιώματος στέγασης των πιο ευάλωτων μελών των κοινοτήτων Ρομά και Αιγύπτου.

Θα πρέπει όμως οι προσπάθειες βελτίωσης του νομικού περιβάλλοντος να επεκταθούν και σε άλλους τομείς, όπως στην ενίσχυση των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και στην ελευθερία έκφρασης (European Commission, 2019c).

Μετανάστευση

Σχετικά με το ζήτημα της μετανάστευσης, σημειώθηκε κάποια πρόοδος στη βελτίωση της θεσμικής ικανότητας για τη διαχείριση των συνόρων και του ασύλου. Η Αλβανία υπέγραψε την Ευρωπαϊκή Συμφωνία για το καθεστώς των συνόρων και της ακτοφυλακής με την ΕΕ τον Οκτώβριο του 2018. Η ικανότητα υποδοχής για την αντιμετώπιση των μικτών μεταναστευτικών ροών ενισχύθηκε περαιτέρω. Ο αριθμός των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου που υποβλήθηκαν από Αλβανούς υπηκόους στην ΕΕ μειώθηκαν, αλλά παραμένουν υψηλές και απαιτούν συνεχείς προσπάθειες, καθώς και εκείνες σχετικά με την αντιμετώπιση του φαινομένου των ασυνόδετων ανηλίκων (European Commission, 2019c).

Την τελευταία δεκαετία, μισό εκατομμύριο Αλβανοί πολίτες μετανάστευσαν σε χώρες της ΕΕ με στόχο τη βελτίωση του βιοτικού τους επιπέδου. Από το 2008 έως το 2018, 622.000 άνθρωποι αλβανικής υπηκοότητας κατάφεραν να πάρουν άδεια παραμονής και εργασίας σε χώρες της ΕΕ. Το φαινόμενο αυτό βέβαια δημιουργεί μεγάλη ανησυχία στη χώρα, με τον φόβο χαμηλού ποσοστού γεννητικότητας και γήρανσης του πληθυσμού.

Όπως αναφέρεται στην Εφημερίδα «Η Καθημερινή», «κάθε ημέρα τουλάχιστον 38 Αλβανοί πολίτες εγκαταλείπουν τη χώρα τους» (Καθημερινή, 2019).

3.4. Συμπεράσματα

Στο παρόν κεφάλαιο αναλύθηκαν λεπτομερώς όλα τα κριτήρια ένταξης της Αλβανίας στην ΕΕ και το επίπεδο στο οποίο έχει καταφέρει να φτάσει μέχρι σήμερα. Ακολούθως, αναφέρθηκαν τα σημαντικότερα προσκόμματα της χώρας στην προσπάθειά της να ενταχθεί στην Ένωση. Είναι σαφές ότι αντιμετωπίζει εμπόδια στη βασική δομή λειτουργίας της που θα πρέπει να αναδιαμορφωθούν πλήρως, ώστε να μπορέσει να τα ξεπεράσει. Ακόμα και όταν ακολουθούνται τακτικές πλήρους αναδιοργάνωσης του κράτους, η διαφθορά της χώρας, τα υψηλά επίπεδα οργανωμένου εγκλήματος και παραοικονομίας, η έλλειψη διαφάνειας του πολιτικού συστήματος και το μείζον ζήτημα της μετανάστευσης την εμποδίζουν να κάνει βήματα που θα την βοηθήσουν να ενταχθεί στην ΕΕ.

Κεφάλαιο 4. Προαπαιτούμενα και προσκόμματα στην ένταξη της Βόρειας Μακεδονίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση

4.1. Εισαγωγή

Στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας γίνεται μια προσπάθεια ανάλυσης των κριτηρίων ένταξης της Βόρειας Μακεδονίας στην ΕΕ και των εμποδίων που αντιμετώπισε η χώρα μέχρι σήμερα στην προσπάθειά της αυτή. Η ανάλυση αυτή βέβαια είναι εύκολο να αντιπαραβάλλεται με την περίπτωση της Αλβανίας που προηγήθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο για να γίνει μια σύγκριση των κεκτημένων κάθε μιας από αυτές. Σκοπός του κεφαλαίου είναι να διαπιστωθεί το επίπεδο επίτευξης των προαπαιτούμενων από την ΕΕ και το μέγεθος αντιμετώπισης των εμποδίων που έχουν δημιουργηθεί μέχρι σήμερα.

4.2. Όροι και προϋποθέσεις

Μετά την κατάρρευση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας το 1991, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) απολάμβανε σε γενικές γραμμές μια καλή σχέση με την ΠΓΔΜ. Η ΕΕ θεώρησε τη σταθερότητα της βαλκανικής «γειτονιάς» ως σημαντική παράμετρο για τη σταθερότητα της περιοχής. Η ευρωπαϊκή επιθυμία για μια σταθερή χώρα επισημοποιήθηκε, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, με τη Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης. Αυτή η πολιτική και οικονομική εταιρική σχέση το 2001 αύξησε την προοπτική ένταξης της χώρας στην ΕΕ. Ο ρυθμός μεταρρυθμίσεων της χώρας οδήγησε στην απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2005 να χορηγήσει καθεστώς υποψήφιας χώρας στην ΠΓΔΜ (European Commission, 2019d).

Το βασικό εμπόδιο όμως ήταν πως η υποψηφιότητα αυτή ήρθε εν μέσω μιας τεταμένης περιόδου μεταξύ της χώρας και της Ελλάδας. Η μεταξύ τους διαμάχη ξεκίνησε από την ανεξαρτησία της Μακεδονίας το 1991* η Ελλάδα είχε εκφράσει την έντονη αντίρρησή της στον βόρειο γείτονά της να χρησιμοποιήσει το όνομα «Μακεδονία» στην ονοματοδοσία του νεοσύστατου κράτους. Για την Ελλάδα το όνομα «Μακεδονία» ανήκε αποκλειστικά στη βόρεια περιοχή της επικράτειάς της. Μια συμφωνία μεσολάβησης των Ηνωμένων Εθνών ομαλοποίησε τη σχέση μεταξύ Ελλάδας και Μακεδονίας το 1995.

Μέχρι να συμφωνηθεί ένα αμοιβαία αποδεκτό όνομα, η Μακεδονία αναφερόταν ως Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (ΠΓΔΜ) (European Commission, 2019c).

Η προοπτική ένταξης της ΠΓΔΜ στην ΕΕ οδήγησε σε νέες εντάσεις. Η Ελλάδα δεν επιθυμούσε την ένταξη της χώρας στην ΕΕ έως ότου εξευρεθεί λύση στη διαφωνία ονόματος. Ως αποτέλεσμα, χρησιμοποίησε τη θέση της στο συμβούλιο για να εμποδίσει την ΕΕ να ξεκινήσει ενταξιακές συνομιλίες με την ΠΓΔΜ. Η Ελλάδα διατήρησε αυτήν τη θέση μέχρι το 2018 όπου υπογράφηκε η Συμφωνία των Πρεσπών και ορίστηκε επίσημα η ονομασία της χώρας ως Βόρεια Μακεδονία. Βέβαια, με την επίλυση του ζητήματος της ονομασίας, δεν άνοιξαν οι πύλες της ΕΕ για ένταξη της χώρας σε αυτήν. Όπως φαίνεται και από τον παρακάτω πίνακα (πίνακας 2) υπάρχουν πολλά κοινοτικά κεκτημένα που χρήζουν τροποποιήσεων για να μπορέσει η χώρα να προχωρήσει στις διαδικασίες ένταξης (European Commission, 2019c). Σε αυτό το κεφάλαιο θα μελετηθούν αρχικά τα προαπαιτούμενα ένταξης της Βόρειας Μακεδονίας στην ΕΕ και η πρόοδος που έχει γίνει σε κάθε ένα από αυτά μέχρι σήμερα και στη συνέχεια θα αναλυθούν οι κύριες δυσκολίες που υπάρχουν προκειμένου να επιτευχθεί η ευρωπαϊκή της ολοκλήρωση.

Πίνακας 2. Αξιολόγηση κεφαλαίων κοινοτικών κερτημένων σύμφωνα με τις εκθέσεις προόδου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη Βόρεια Μακεδονία. Πηγή: (European Commission, 2011, 2012, 2013c, 2014b, 2015b, 2016b, 2018c, 2019d), Επεξεργασία: (Wikipedia, 2020b) και ίδια επεξεργασία

Κοινοτικά κερτημένα	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2011	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2012	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2013	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2014	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2015	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2016	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2018	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2019
Ελεύθερη μετακίνηση εμπορευμάτων	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Ελεύθερη μετακίνηση των εργαζομένων	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο
Δικαίωμα εγκατάστασης και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών	Πρώιμο στάδιο	Μέτρια προετοιμασμένη	Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Ελεύθερη μετακίνηση κεφαλαίων	Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Δημόσιες συμβάσεις	Καλά προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Εταιρικό δίκαιο	Απαιτούνται σημαντικές προσπάθειες	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Καλό επίπεδο προετοιμασίας	Καλό επίπεδο προετοιμασίας	Καλό επίπεδο προετοιμασίας	Καλό επίπεδο προετοιμασίας
Νόμος περί πνευματικής ιδιοκτησίας	Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Πολιτική ανταγωνισμού	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες	Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη

Αλβανία και Βόρεια Μακεδονία: Προαπαιτούμενα και προσκόμματα στην πορεία ένταξής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Κοινοτικά κερτημένα	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2011	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2012	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2013	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2014	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2015	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2016	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2018	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2019
Κοινωνία της πληροφορίας και μέσα ενημέρωσης	Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Καλό επίπεδο προετοιμασίας	Καλό επίπεδο προετοιμασίας	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Γεωργία και αγροτική ανάπτυξη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Ασφάλεια των τροφίμων, κτηνιατρική και φυτό-υγειονομική πολιτική	Καλό επίπεδο προετοιμασίας	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Καλό επίπεδο προετοιμασίας	Καλό επίπεδο προετοιμασίας
Αλιεία	Μέτρια προετοιμασμένη	Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες	Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες	Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Πολιτική μεταφορών	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Ενέργεια	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Φορολογία	Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Οικονομική και νομισματική πολιτική	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Στατιστικές	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Κοινωνική πολιτική	Απαιτούνται	Απαιτούνται	Πρώιμο	Μέτρια	Μέτρια	Μέτρια	Μέτρια	Μέτρια

Αλβανία και Βόρεια Μακεδονία: Προαπαιτούμενα και προσκόμματα στην πορεία ένταξής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Κοινοτικά κερτημένα	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2011	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2012	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2013	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2014	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2015	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2016	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2018	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2019
και απασχόληση	σημαντικές προσπάθειες	σημαντικές προσπάθειες	στάδιο	προετοιμασμένη	προετοιμασμένη	προετοιμασμένη	προετοιμασμένη	προετοιμασμένη
Επιχειρήσεις και βιομηχανική πολιτική	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Απαιτούνται σημαντικές προσπάθειες	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Διευρωπαϊκά δίκτυα	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Καλό επίπεδο προετοιμασίας	Καλό επίπεδο προετοιμασίας	Καλό επίπεδο προετοιμασίας	Καλό επίπεδο προετοιμασίας
Περιφερειακή πολιτική και συντονισμός των διαρθρωτικών μέσων	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Δικαιοσύνη και θεμελιώδη δικαιώματα	Απαιτούνται σημαντικές προσπάθειες	Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες	Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες	Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Μέτρια προετοιμασμένη
Δικαιοσύνη, ελευθερία και ασφάλεια	Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Επιστήμη και έρευνα	Απαιτούνται σημαντικές προσπάθειες	Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Καλό επίπεδο προετοιμασίας	Καλό επίπεδο προετοιμασίας	Καλό επίπεδο προετοιμασίας	Καλό επίπεδο προετοιμασίας
Εκπαίδευση και πολιτισμός	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Περιβάλλον	Απαιτούνται σημαντικές προσπάθειες	Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες	Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες	Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες	Μέτρια προετοιμασμένη	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας
Προστασία των καταναλωτών και της υγείας	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη

Αλβανία και Βόρεια Μακεδονία: Προαπαιτούμενα και προσκόμματα στην πορεία ένταξής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Κοινοτικά κερτημένα	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2011	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2012	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2013	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2014	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2015	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2016	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2018	Αξιολόγηση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2019
Τελωνειακή ένωση	Δεν αναμένονται σημαντικές δυσκολίες	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Καλό επίπεδο προετοιμασίας	Καλό επίπεδο προετοιμασίας	Καλό επίπεδο προετοιμασίας	Καλό επίπεδο προετοιμασίας
Εξωτερικές σχέσεις	Κάποιο επίπεδο προετοιμασίας	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Εξωτερική πολιτική, πολιτική ασφάλειας και άμυνας	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Δημοσιονομικός έλεγχος	Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη	Μέτρια προετοιμασμένη
Δημοσιονομικές διατάξεις	Εντελώς ασυμβίβαστο με το κερτημένο	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο	Πρώιμο στάδιο
Ιδρύματα	Τίποτα προς θέσπιση	Τίποτα προς θέσπιση	Τίποτα προς θέσπιση	Τίποτα προς θέσπιση	Τίποτα προς θέσπιση	Τίποτα προς θέσπιση	Τίποτα προς θέσπιση	Τίποτα προς θέσπιση
Άλλα θέματα	Τίποτα προς θέσπιση	Τίποτα προς θέσπιση	Τίποτα προς θέσπιση	Τίποτα προς θέσπιση	Τίποτα προς θέσπιση	Τίποτα προς θέσπιση	Τίποτα προς θέσπιση	Τίποτα προς θέσπιση

1. Ελεύθερη μετακίνηση εμπορευμάτων

Η Βόρεια Μακεδονία είναι μέτρια προετοιμασμένη στο τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων. Δεν υπήρξε ιδιαίτερη πρόοδος που να σημειώθηκε τα τελευταία χρόνια παρά τις συστάσεις της ΕΕ. Για να επιτευχθεί η ευρωπαϊκή της ένταξη, θα πρέπει να εντατικοποιήσει τις προσπάθειες για την άρση των μη δασμολογικών εμποδίων στο εμπόριο, να ευθυγραμμίσει τους κανονισμούς της με την οδηγία για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων και να εξασφαλίσει επαρκή διοικητική ικανότητα για την επιβολή του νομικού πλαισίου (European Commission, 2019d).

2. Ελεύθερη μετακίνηση των εργαζομένων

Οι προετοιμασίες στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων βρίσκονται ακόμα σε πρώιμο στάδιο στη Βόρεια Μακεδονία. Η χώρα θα πρέπει να συνεχίσει να προσαρμόζεται με το νομικό πλαίσιο της ΕΕ σχετικά με την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, ιδίως όσον αφορά στη μη διάκριση λόγω ιθαγένειας των εργαζομένων της ΕΕ. Επιπλέον, θα πρέπει να λάβει μέτρα για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, για να προσδιοριστούν τα διοικητικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την προετοιμασία της μελλοντικής προσχώρησης στην ΕΕ (European Commission, 2019d).

3. Δικαίωμα εγκατάστασης και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών

Η χώρα έχει πραγματοποιήσει κάποια βήματα στον τομέα αυτό, αλλά υπάρχουν πολλές ακόμα διεργασίες που πρέπει να ολοκληρωθούν. Η Βόρεια Μακεδονία θα πρέπει να συνεχίσει την ευθυγράμμιση της εθνικής νομοθεσίας με το κεκτημένο της ΕΕ και κυρίως στα θέματα αμοιβαίας αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων και των ταχυδρομικών υπηρεσιών για να ολοκληρωθεί η πλήρης απελευθέρωση της ταχυδρομικής αγοράς (European Commission, 2019d).

4. Ελεύθερη μετακίνηση κεφαλαίων

Η χώρα είναι μέτρια προετοιμασμένη στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων. Το 2019 σημειώθηκε μικρή πρόοδος, λόγω, αφενός, της θέσπισης καινούργιας νομοθεσίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες

δραστηριότητες και, αφετέρου, εξαιτίας της θέσπισης νέου νόμου για τις υπηρεσίες και τα συστήματα πληρωμών. Ωστόσο, θα πρέπει ακόμα να εφαρμοστούν κανόνες για την ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων μετά την έναρξη ισχύος του δεύτερου σταδίου της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (Stabilization and Association Agreement-SAA), να εγκριθεί και να εφαρμοστεί η νομοθεσία για τις υπηρεσίες πληρωμών και να επιδειχθεί ένα καλό ιστορικό για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (European Commission, 2019d).

5. Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες

Στον τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών η χώρα παραμένει μέτρια προετοιμασμένη. Τα μόνα βήματα που πραγματοποιήθηκαν αφορούν στην εφαρμογή των κανονισμών και στην ενίσχυση της ικανότητας των ρυθμιστικών αρχών των χρηματοπιστωτικών αγορών. Η κεντρική τράπεζα ορίστηκε ως η τραπεζική αρχή εξυγίανσης. Για να μπορέσει να ενταχθεί η χώρα στην ΕΕ, θα πρέπει να επικεντρωθεί σε περαιτέρω ευθυγράμμιση με το πλαίσιο τραπεζικών κεφαλαιακών απαιτήσεων και το πλαίσιο ασφάλισης Solvency II. Επίσης, θα πρέπει να συλλέξει δεδομένα για μη ταξινομημένα και ανασφάλιστα οχήματα και να προετοιμάσει χρονοδιάγραμμα για την εφαρμογή του δεύτερου σταδίου του SAA στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών (European Commission, 2019d).

6. Φορολογία

Η χώρα είναι μέτρια προετοιμασμένη σε αυτόν τον τομέα, καταγράφοντας μικρή πρόοδο στη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης των φορολογουμένων και μείωση του χρόνου που απαιτείται για την επεξεργασία των ετήσιων δηλώσεων φόρου εισοδήματος. Η χώρα θα πρέπει να βελτιώσει την ικανότητα της κεντρικής και τοπικής φορολογικής διοίκησης υιοθετώντας μια αποτελεσματική στρατηγική εφαρμογή του φορολογικού συστήματος. Θα πρέπει να ευθυγραμμιστεί περαιτέρω με το νομικό πλαίσιο της ΕΕ, ιδίως του νόμου περί ειδικών φόρων κατανάλωσης και τις τροποποιήσεις των νόμων σχετικά με τους φόρους προσωπικού εισοδήματος (European Commission, 2019d).

7. Οικονομική και νομισματική πολιτική

Η χώρα δεν έχει εφαρμόσει πλήρως τις προηγούμενες συστάσεις της ΕΕ. Η Βόρεια Μακεδονία θα πρέπει να λάβει επιπρόσθετα μέτρα για τη δημιουργία ενός κατάλληλου μεσοπρόθεσμου πλαισίου δαπανών για την περαιτέρω βελτίωση της δημοσιονομικής πειθαρχίας και τη διαφάνεια, την ενίσχυση της δημοσιονομικής διακυβέρνησης με την υιοθέτηση δημοσιονομικών κανόνων και την ενσωμάτωση δημόσιων επιχειρήσεων στο πλαίσιο δημοσιονομικής αναφοράς γενικής κυβέρνησης όπως απαιτείται από τα ευρωπαϊκά στατιστικά πρότυπα (European Commission, 2019d)

8. Κοινωνική πολιτική και απασχόληση

Η χώρα είναι μέτρια προετοιμασμένη σε αυτόν τον τομέα. Το πρόγραμμα για την Απασχόληση και την Κοινωνική Μεταρρύθμιση παρακολουθείται στενά από την κυβέρνηση αλλά στερείται χρηματοδότησης. Το πρόγραμμα Εγγυήσεων για τη Νεολαία δοκιμάστηκε και ελήφθησαν μέτρα για την ένταξη των μακροχρόνια ανέργων στην αγορά εργασίας. Η φτώχεια, ωστόσο, παραμένει μείζον πρόβλημα, αλλά αναμένονται βελτιώσεις με την εφαρμογή του Νόμου για την Κοινωνική Προστασία, που αποσκοπεί στη διασφάλιση ελάχιστης εγγυημένης βοήθειας για τους ανέργους. Έχουν καταβληθεί αρκετές προσπάθειες ώστε οι πολιτικές να εστιάσουν περισσότερο σε άτομα που χαρακτηρίζονται από ένδεια οικονομικών πόρων. Δεδομένου ότι οι συστάσεις των προηγούμενων ετών δεν έχουν πραγματοποιηθεί πλήρως, η χώρα θα πρέπει να βελτιώσει την ενεργοποίηση των μη εγγεγραμμένων, μακροχρόνιων και ανειδίκευτων ανέργων, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών, των ατόμων με αναπηρία και των Ρομά. Ακόμα πρέπει να εντατικοποιήσει τις προσπάθειες βελτίωσης της ικανότητας της Κρατικής Επιθεώρησης Εργασίας και να ενισχύσει τις συλλογικές διαπραγματεύσεις μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων. Τέλος, χρήζει επιτακτικής ανάγκης η εφαρμογή στρατηγικής για την ανακούφιση της φτώχειας, όπως και της ένταξης των Ρομά σε σχετικά σχέδια δράσης (European Commission, 2019d).

9. Επιχειρήσεις και βιομηχανική πολιτική

Η Βόρεια Μακεδονία είναι μέτρια προετοιμασμένη σε αυτόν τον τομέα. Βέβαια έχει σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά στην υιοθέτηση στρατηγικών και την εφαρμογή μέτρων

προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση των ΜΜΕ (Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις) στη χρηματοδότηση και τη συνεργασία των ΑΞΕ (Άμεσες Ξένες Επενδύσεις) με εγχώριες επιχειρήσεις. Παρ' όλα αυτά, η χώρα πρέπει να εδραιώσει τη θεσμική οργάνωση και να αποσαφηνίσει τις εντολές των δημόσιων φορέων για να διασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών της. Επίσης, οφείλει να βελτιώσει τη δομή και την ποιότητα του δημόσιου διαλόγου με τις επιχειρήσεις σε όλες τις πτυχές της επιχειρηματικής και βιομηχανικής πολιτικής με αντίστοιχα μέτρα και να προσπαθήσει με συστηματικό τρόπο για την αύξηση των δεξιοτήτων σε εγχώριες εταιρείες, διασφαλίζοντας πως υιοθετούν νέες μεθόδους και τεχνολογίες (European Commission, 2019d).

10. Περιφερειακή πολιτική και συντονισμός των διαρθρωτικών μέσων

Η χώρα σημείωσε κάποια πρόοδο στην ενίσχυση της εθνικής ικανότητας για στρατηγικό σχεδιασμό και τομεακό προγραμματισμό και την παρακολούθηση των κονδυλίων της ΕΕ. Τα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου έχουν δημιουργηθεί με επιτυχία και έχουν καλά αποτελέσματα κατά την εφαρμογή του IPA I. Ωστόσο θα πρέπει να αναβαθμιστεί η διοικητική ικανότητά του και να βελτιωθεί η δυναμική της σύμβασης και υλοποίησης των χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ έργων, ιδίως στους τομείς των μεταφορών και περιβάλλοντος. Επίσης, να συμπληρωθεί το πλαίσιο αξιολόγησης επιδόσεων και να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα και προβολή των αποτελεσμάτων του έργου (European Commission, 2019d).

11. Εξωτερικές σχέσεις

Η χώρα επικύρωσε το Πρωτόκολλο CEFTA 5 για τη διευκόλυνση του εμπορίου. Θα πρέπει να ενισχυθεί η συνολική διοικητική ικανότητα των αρμόδιων υπουργείων όσον αφορά στην εμπορική πολιτική, στη συμφωνία των ελεύθερων συναλλαγών της Κεντρικής Ευρώπης και στις εργασίες στο πλαίσιο του ΠΟΕ, ιδίως για την αποτελεσματική εφαρμογή της πολυετούς σχεδίου δράσης για την ανάπτυξη της περιφερειακής οικονομικής περιοχής στα Δυτικά Βαλκάνια. Επιπρόσθετα, είναι απαραίτητο να υλοποιηθούν δράσεις στο πλαίσιο του πολυετούς σχεδίου δράσης για την ανάπτυξη της Περιφερειακής Οικονομικής Περιοχής, εφαρμόζοντας το Πρωτόκολλο CEFTA 5 για τη διευκόλυνση του εμπορίου, την υιοθέτηση και εφαρμογή του εκκρεμούς πρωτοκόλλου CEFTA 6 για το εμπόριο και τις υπηρεσίες και τη διαπραγμάτευση και διασφάλιση της

ταχείας έγκρισης του Πρωτοκόλλου CEFTA 7 για την επίλυση διαφωνιών (European Commission, 2019d).

12. Εξωτερική πολιτική, πολιτική ασφάλειας και άμυνας

Η Βόρεια Μακεδονία συνεχίζει να προετοιμάζεται μέτρια σε αυτόν τον τομέα. Κάποια πρόοδος παρατηρήθηκε το 2019, με συνεχή συμμετοχή σε πολιτικές και στρατιωτικές αποστολές διαχείρισης κρίσεων. Η επικύρωση του πρωτοκόλλου ένταξης στο NATO είναι σε εξέλιξη. Κατά το επόμενο έτος, η χώρα θα πρέπει ιδίως να βελτιώσει την ευθυγράμμιση με τις αρχές της ΕΕ και τις αποφάσεις του Συμβουλίου για κοινή πολιτική ασφάλειας (European Commission, 2019d).

13. Δημοσιονομικός έλεγχος

Η Βόρεια Μακεδονία σημείωσε κάποια πρόοδο στον τομέα του δημοσιονομικού ελέγχου με την έγκριση του νέου εγγράφου πολιτικής για τον δημόσιο εσωτερικό δημοσιονομικό έλεγχο και την εθνική στρατηγική καταπολέμησης της απάτης 2019-2022. Εντούτοις, η ανεξαρτησία της κρατικής ελεγκτικής υπηρεσίας δεν είναι ακόμα εγγυημένη. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για την αντιμετώπιση και εναρμόνιση της νομοθεσίας και της διαχειριστικής λογοδοσίας, συμπεριλαμβανομένης της ανάθεσης αρμοδιοτήτων λήψης αποφάσεων και λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου. Θα πρέπει να διασφαλιστεί έγκαιρα η εφαρμογή των συστάσεων εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου. Το υψηλό επίπεδο πολιτικής υποστήριξης θα παραμείνει καθοριστικό για την εφαρμογή του ελέγχου σε όλα τα επίπεδα της διοίκησης. Η χώρα θα πρέπει να αρχίσει να εφαρμόζει το νέο έγγραφο πολιτικής PIFC για τη βελτίωση της διαχειριστικής ευθύνης και εσωτερικού ελέγχου στον δημόσιο τομέα, να διασφαλίσει πιο συστηματική και έγκαιρη εφαρμογή εξωτερικού ελέγχου και να αρχίσει να εφαρμόζει εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση της απάτης (European Commission, 2019d).

14. Δημοσιονομικές διατάξεις

Οι προετοιμασίες σε αυτόν τον τομέα βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο. Κάποια πρόοδος επιτεύχθηκε στην ευθυγράμμιση με το νομικό πλαίσιο για τη φορολογία, τα τελωνεία και τις στατιστικές. Χρειάζεται, ωστόσο, η θέσπιση της αποτελεσματικής λειτουργίας του συστήματος ιδίων πόρων, η οποία δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί. Παράλληλα, πρέπει να

αναπτυχθεί το νομικό πλαίσιο και οι κανόνες εφαρμογής αποτελεσματικής λειτουργίας του συστήματος ιδίων πόρων και να δημιουργηθούν σταθερές, θεσμικές και συντονιστικές δομές ενίσχυσης της διοικητικής ικανότητας λειτουργίας των βασικών ιδρυμάτων στο σύστημα (European Commission, 2019d).

4.3. Εμπόδια ένταξης

4.3.1. Πολιτικά εμπόδια

Ονομασία της χώρας

Ένα από τα πιο φλέγοντα ζητήματα στην ένταξη της χώρας στην ΕΕ υπήρξε η ονομασία της. Το κύριο εμπόδιο ήταν πως η Ελλάδα αντιτάχθηκε στην αναγνώρισή της, καθώς η νεοσύστατη ανεξάρτητη δημοκρατία χρησιμοποίησε παράνομα το όνομα «Μακεδονία», που φέρεται ότι ανήκε αποκλειστικά στη βόρεια περιοχή της Ελλάδας. Χρησιμοποιώντας το όνομα «Μακεδονία», η Αθήνα ισχυρίστηκε ότι τα Σκόπια θα μπορούσαν να κάνουν ιστορικούς, πολιτιστικούς και ανεπιθύμητους ισχυρισμούς. Η Ελλάδα, αρχικά, δεν ήταν διατεθειμένη να συμβιβαστεί με οποιοδήποτε όνομα που θα περιλάμβανε τη λέξη «Μακεδονία» (den Hartog, 2019). Εφόσον η ΕΕ δεν μπόρεσε να βρει συμβιβασμό με την Ελλάδα, το ζήτημα τέθηκε προς επίλυση στα Ηνωμένα Έθνη. Το προτεινόμενο ψήφισμα 47/225 της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών διευκρίνισε ότι «το κράτος του οποίου η αίτηση περιλαμβάνεται στο έγγραφο A/47/876-S/25147 θα αναφέρεται προσωρινά ως Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας ή ΠΓΔΜ» (United Nations, 1993).

Τον Σεπτέμβριο του 2018, η κυβέρνηση διεξήγαγε ένα αμφιλεγόμενο δημοψήφισμα για την έγκριση της Συμφωνίας Πρεσπών, η οποία υπεγράφη με την Ελλάδα τον Ιούνιο, για να αλλάξει το όνομα της χώρας σε Βόρεια Μακεδονία. Η προσέλευση των ψηφοφόρων ήταν μόνο 37%, κάτω από το 50% που απαιτείται για την καταμέτρηση των αποτελεσμάτων (90% υπέρ της συμφωνίας). Οι παρατηρητές του ΟΑΣΕ (Οργανισμός για

την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη)² σημείωσαν πως τα αποτελέσματα του δημοψηφίσματος ήταν αξιόπιστα, αλλά το περιεχόμενό του δεν είχε εξηγηθεί επαρκώς στο κοινό και ότι η εκλογική επιτροπή δεν διέθετε διαφάνεια στη διεξαγωγή της ψηφοφορίας. Οι αναλυτές εξέφρασαν ανησυχία για μια εκστρατεία παραπληροφόρησης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, η οποία, σύμφωνα με πληροφορίες, προέρχεται από τη Ρωσία, προτρέποντας τους Μακεδόνες να μποϊκοτάρουν την ψηφοφορία (Freedom House, 2020b).

Τελικά, το 2018, χαρακτηρίστηκε από την ιστορική συμφωνία (επίσης γνωστή ως «Συμφωνία Πρεσπών») που επιτεύχθηκε με την Ελλάδα, υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών και με την ισχυρή υποστήριξη της ΕΕ, για την επίλυση της διαφωνίας ονόματος. Με τη συμφωνία αυτή αναγνωρίστηκε επίσημα ο τίτλος του κράτους «Βόρεια Μακεδονία». Αυτή η συμφωνία ενισχύει τις σχέσεις καλής γειτονίας και αποτελεί παράδειγμα συμφιλίωσης για την περιοχή και την Ευρώπη συνολικά. Η Ελλάδα ήταν η πρώτη χώρα που επικύρωσε το πρωτόκολλο προσχώρησης στο ΝΑΤΟ, μετά το οποίο τέθηκε σε ισχύ η Συμφωνία Πρεσπών τον Φεβρουάριο του 2019. Τον Απρίλιο του 2019, ο πρωθυπουργός Αλέξης Τσίπρας επισκέφθηκε τη Βόρεια Μακεδονία. Εννέα (9) συμφωνίες υπεγράφησαν κατά την επίσκεψη, συμπεριλαμβανομένης της αμυντικής συνεργασίας και του ανοίγματος νέου σημείου διέλευσης των συνόρων. Η υπηρεσία άμεσων αερομεταφορών επιβατών μεταξύ Βόρειας Μακεδονίας και Ελλάδας αποκαταστάθηκε (European Commission, 2019d). Προδήλως, η συμφωνία αυτή ουσιαστικά επιλύει ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα ένταξης της χώρας στην ΕΕ.

Δημόσια Διοίκηση

Η Βόρεια Μακεδονία είναι μέτρια προετοιμασμένη στον τομέα των μεταρρυθμίσεων της δημόσιας διοίκησης. Έχει σημειωθεί ικανοποιητική πρόοδος, ιδίως με την εφαρμογή

---

² Ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη είναι ο μεγαλύτερος διακρατικός οργανισμός για τη διαφύλαξη της ασφάλειας στον κόσμο. Ιδρύθηκε το 1975 στο Ελσίνκι ως Διάσκεψη για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη και μετονομάστηκε το 1995.

του στρατηγικού πλαισίου για τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης, τη βελτίωση των δημόσιων διαβουλεύσεων και την αυξημένη διαφάνεια στη χάραξη πολιτικής και στον τομέα της ανάπτυξης και του συντονισμού της πολιτικής. Έχουν ληφθεί μέτρα για την αντιμετώπιση υποτιθέμενων πολιτικοποιημένων διορισμών. Ωστόσο, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για την ενίσχυση της λογοδοσίας της διοίκησης και την αποτροπή της πολιτικοποίησής της. Ο σεβασμός των αρχών της διαφάνειας, της αξίας και της δίκαιης εκπροσώπησης παραμένει ουσιαστικός (European Commission, 2019c).

Σημαντική είναι η διαπλοκή στη δημόσια διοίκηση. Η υπόθεση Wiretapping αποκάλυψε ότι αρκετοί ανώτεροι αξιωματούχοι είχαν εμπλακεί σε διεφθαρμένες δραστηριότητες. Όταν η ειδική εισαγγελέας ανέλαβε δικαιοδοσία επί του θέματος ισχυρίστηκε ότι ο δήμαρχος της Μπίτολα Βλαντιμίρ Ταλέσκι ήταν μέλος μιας ομάδας δημοτικών υπαλλήλων, διευθυντών σχολείων και υπαλλήλων μεταφορικών εταιρειών που υπέβαλαν από κοινού υπεξαίρεση 365.000 ευρώ μέσω χειραγώγησης προσφορών που είχαν καθοριστεί για τη χρηματοδότηση της μεταφοράς φοιτητών. Η υπόθεση έγινε γνωστή ως «Μεταφορέας». Επιπλέον, τον Σεπτέμβριο του 2017 η εισαγγελία ξεκίνησε διερευνητικές διαδικασίες εναντίον τεσσάρων αξιωματούχων από τη Διοίκηση για την Ασφάλεια και την Αντικατασκοπεία του Υπουργείου Εσωτερικών. Σε αυτήν την περίπτωση –γνωστή ως «Vault»– οι τέσσερις αξιωματούχοι μαζί με τον πρώην επικεφαλής Sasho Mijalkov ήταν ύποπτοι για διεφθαρμένη δραστηριότητα σε σχέση με την προμήθεια εξοπλισμού κατασκοπείας, και φέρονται να έχουν οικονομικά κέρδη 860.000 ευρώ (Freedom House, 2017).

Διαφάνεια δικαστικού συστήματος

Μεγάλο εμπόδιο στην πορεία ένταξης στην ΕΕ ήταν η διαφάνεια του δικαστικού συστήματος, το οποίο έπρεπε να είναι αδιάβλητο και αμερόληπτο. Σήμερα το δικαστικό σύστημα της Βόρειας Μακεδονίας έχει φτάσει σε κάποιο επίπεδο προετοιμασίας στην αντιμετώπιση των επειγουσών μεταρρυθμιστικών προτεραιοτήτων και συστάσεων από την Επιτροπή της Βενετίας και την Ομάδα των Ανώτερων Εμπειρογνομώνων για θέματα συστημικού κράτους δικαίου. Η χώρα επέδειξε συνεχή αποφασιστικότητα να βελτιώσει το δικαστικό της σύστημα και η εφαρμογή του νέου νομικού πλαισίου αποτελεί σταθερή βάση για συνεχή πρόοδο. Έχει ήδη συσταθεί νέος νόμος για την Εισαγγελία για την ένταξη του Ειδικού Εισαγγελέα στο εισαγγελικό σύστημα. Βέβαια, πέρα από τις νομικές

αλλαγές, όλα τα δικαστικά όργανα πρέπει να αποδείξουν το παράδειγμά τους και να συμβάλουν, μέσω πρόσθετων προσπαθειών, στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης του κοινού στη Δικαιοσύνη (European Commission, 2019c).

Ένα παράδειγμα παρατυπίας στη διαφάνεια του δικαστικού σώματος σημειώθηκε τον Αύγουστο του 2019 όταν η Katica Janeva, απερχόμενη ειδική εισαγγελέας της Βόρειας Μακεδονίας που διορίστηκε το 2015, συνελήφθη για εκβιασμό. Το σκάνδαλο έπληξε την πίστη του λαού στην κυβέρνηση, η οποία ισχυρίζεται ότι αντιμετωπίζει επιθετικά τα μακροχρόνια προβλήματα διαφθοράς της χώρας. Τοπικές εφημερίδες ανέφεραν ότι η Janeva φέρεται να εμπλέκεται, με άλλους δύο, συμπεριλαμβανομένου του τηλεοπτικού σταρ Bojan Jovanovski, στον εκβιασμό του γνωστού επιχειρηματία Orce Kamceν (Freedom House, 2020b).

Καταπολέμηση της διαφθοράς

Όσον αφορά στην καταπολέμηση της διαφθοράς, η Βόρεια Μακεδονία έχει σημειώσει ικανοποιητική πρόοδο μέσω της δίωξης και εκδίκασης υποθέσεων διαφθοράς υψηλού επιπέδου και μέσω αλλαγών στο νομοθετικό πλαίσιο. Γεγονός που απεικονίζεται και στον διορισμό των νέων μελών της κρατικής επιτροπής για την πρόληψη της διαφθοράς. Η Επιτροπή έχει λάβει σημαντικά μέτρα για την καταπολέμησή της με τη στελέχωση υψηλού επιπέδου αξιωματούχων σε όλο το πολιτικό φάσμα. Ο Ειδικός Εισαγγελέας επιβεβαίωσε τον ηγετικό του ρόλο στη διερεύνηση και δίωξη υποθέσεων διαφθοράς υψηλού επιπέδου. Ωστόσο, οι Αρχές πρέπει να εντείνουν περαιτέρω τις προσπάθειες ώστε να αποδειχθεί ότι η καταπολέμηση της διαφθοράς αποτελεί εθνική προτεραιότητα σε όλα τα επίπεδα εξουσίας, αφού η ανεντιμότητα είναι διαδεδομένη σε πολλούς τομείς, συνιστώντας ζήτημα συνεχούς ανησυχίας (European Commission, 2019c).

Εγκληματικότητα

Το νομοθετικό πλαίσιο της χώρας ευθυγραμμίζεται σε γενικές γραμμές με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, αλλά πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες για την εφαρμογή στρατηγικών κατά του οργανωμένου εγκλήματος και τη δραστική μέτρηση των επιπτώσεών του. Μολαταύτα, υπήρξε κάποια πρόοδος στην ικανοποίηση των συστάσεων των περασμένων ετών σχετικά με τη βελτίωση της ενίσχυσης της συνεργασίας για την

επιβολή του νόμου όπως και της επιχειρησιακής ικανότητας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Περαιτέρω εξέλιξη, επίσης, σημειώθηκε σε επιχειρησιακό επίπεδο μέσω της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας του Εθνικού Κέντρου Συντονισμού για την Καταπολέμηση του Οργανωμένου Εγκλήματος και της συμμετοχής σε κοινές επιχειρήσεις με κράτη-μέλη της ΕΕ και γειτονικές χώρες (European Commission, 2019c).

Το νομικό πλαίσιο για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων ευθυγραμμίζεται σε μεγάλο βαθμό με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και η χώρα σημείωσε ικανοποιητική πρόοδο. Αυξήθηκε η προστασία από το έγκλημα μίσους και τις διακρίσεις, με τροποποιήσεις του Ποινικού Κώδικα και την έγκριση του νόμου για την πρόληψη και την προστασία από τις διακρίσεις. Ταυτόχρονα, υιοθετήθηκε μια φιλόδοξη στρατηγική θεσμοποίησης των στόχων της για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών με ένα σχέδιο δράσης για την εφαρμογή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης. Ωστόσο, ο μηχανισμός εξωτερικής εποπτείας της Αστυνομίας δεν είναι ακόμα πλήρως λειτουργικός και η χώρα πρέπει να αναπτύξει περαιτέρω τη χρήση εναλλακτικών κυρώσεων. Η Βόρεια Μακεδονία πρέπει, επίσης, να καταβάλει πρόσθετες προσπάθειες για τη συνεχή διάδοση και αντιμετώπιση συστάσεων ευρωπαϊκών και διεθνών οργανισμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ιδίως όσον αφορά στη μεταχείριση κρατουμένων, γυναικών και ατόμων με αναπηρία (European Commission, 2019c).

Όσον αφορά στην εγκληματικότητα που υπάρχει, αποτυπώνεται χαρακτηριστικά με το γεγονός που συνέβη τον Μάρτιο του 2020, όταν το Ποινικό Δικαστήριο των Σκοπίων εξέδωσε οριστικές αποφάσεις σχετικά με τις κοινοβουλευτικές ταραχές. Σύμφωνα με αυτές καταδικάστηκαν συνολικά δεκαέξι (16) άτομα, μεταξύ των οποίων και ο πρώην Υπουργός Εσωτερικών Μίτκο Τσάβκοφ, ο οποίος καταδικάστηκε σε φυλάκιση 18 ετών για «κίνδυνο τρομοκρατίας». Η δικαστική συνεδρίαση ξεκίνησε με περισσότερους από τριάντα (30) υπόπτους τον Αύγουστο του 2018, αλλά το 1/3 αυτών αθώωθηκε εξαιτίας του αμφιλεγόμενου νόμου περί αμνηστίας τον Δεκέμβριο του 2018. Σχεδόν όλοι όσοι καταδικάστηκαν έλαβαν ποινή φυλάκισης 10 ετών και άνω (Freedom House, 2020b).

Διμερείς σχέσεις με γείτονες χώρες

Για την προσχώρηση της χώρας στην ΕΕ θα πρέπει να ομαλοποιηθούν οι εντάσεις της με τις γείτονες χώρες. Όσον αφορά στην περιφερειακή συνεργασία, διατήρησε τις καλές της σχέσεις με άλλες χώρες της διεύρυνσης και συμμετείχε ενεργά σε περιφερειακές πρωτοβουλίες. Έχουν ληφθεί ιστορικά βήματα για τη βελτίωση των σχέσεων καλής γειτονίας, συμπεριλαμβανομένης της έναρξης ισχύος της Συμφωνίας Πρεσπών, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, και της εφαρμογής της, θέτοντας τέρμα σε μία από τις παλαιότερες διαφορές στην περιοχή. Η Επιτροπή προσβλέπει στη συνέχιση της εφαρμογής της διμερούς συνθήκης με τη Βουλγαρία (European Commission, 2019c).

4.3.2. Οικονομικά εμπόδια

Οικονομική ανάπτυξη

Ίσως το σημαντικότερο εμπόδιο μιας χώρας που επιθυμεί να ενταχθεί στην ΕΕ αποτελούν οι οικονομικές αδυναμίες της έναντι των προαπαιτούμενων και κεκτημένων της ΕΕ. Σε αυτό τον τομέα η Βόρεια Μακεδονία βρίσκεται πλέον σε καλό επίπεδο προετοιμασίας για την ανάπτυξη μιας λειτουργικής οικονομίας της αγοράς. Η οικονομική ανάπτυξη συνεχίστηκε μετά από έναν χρόνο στασιμότητας, αν και οι επενδύσεις παρέμειναν συγκρατημένες. Η κυβέρνηση έλαβε μέτρα για τη βελτίωση της διαχείρισης και της διαφάνειας των δημόσιων οικονομικών. Υιοθέτησε μεταρρυθμίσεις σχετικά με τη φορολογία του εισοδήματος και το συνταξιοδοτικό σύστημα. Ωστόσο, η σύνθεση των δαπανών επιδεινώθηκε και γι' αυτό πρέπει να χαραχθεί μια πιο φιλόδοξη δημοσιονομική εξυγίανση προκειμένου τα δημόσια οικονομικά να πορευθούν σε βιώσιμο δρόμο (European Commission, 2019c).

Παραοικονομία και έλλειψη εξειδίκευσης

Η λειτουργία της αγοράς εργασίας επηρεάζεται από συνεχιζόμενα διαρθρωτικά προβλήματα. Η επιβολή των συμβάσεων και τα μεγάλα ποσοστά παραοικονομίας συνεχίζουν να θέτουν προκλήσεις για το επιχειρηματικό περιβάλλον. Η Βόρεια Μακεδονία έχει σημειώσει κάποια πρόοδο και είναι μέτρια προετοιμασμένη να αντιμετωπίσει τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς εντός της ΕΕ. Οι εξαγωγές και η παραγωγή διαφοροποιήθηκαν περαιτέρω προς προϊόντα υψηλότερης

αξίας. Ωστόσο, οι ελλείψεις δεξιοτήτων και η απουσία ευθυγράμμισης με εκείνες που απαιτούνται από τις εταιρείες, που αντικατοπτρίζουν την ανεπάρκεια στα προγράμματα σπουδών, μειώνουν την παραγωγικότητα της εργασίας και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Παραμένουν σημαντικά κενά επενδύσεων στη δημόσια υποδομή (European Commission, 2019c).

Επίπεδο προετοιμασίας

Όσον αφορά στην ικανότητά του να αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις μέλους, η χώρα είναι μέτρια προετοιμασμένη στους περισσότερους τομείς, συμπεριλαμβανομένων των τομέων του ανταγωνισμού, των δημοσίων συμβάσεων, των μεταφορών και της ενέργειας. Εντούτοις παρουσιάζει ένα καλό επίπεδο προετοιμασίας σε τομείς όπως το εταιρικό δίκαιο, η τελωνειακή ένωση, τα διευρωπαϊκά δίκτυα και η επιστήμη και η έρευνα. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες σε γενικές γραμμές, ιδίως σε εκείνους τους τομείς όπου βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο προετοιμασίας, όπως η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, καθώς και οι οικονομικές και δημοσιονομικές προϋποθέσεις. Απαιτείται ωστόσο μεγαλύτερη εστίαση στη διοικητική ικανότητα και την αποτελεσματική εφαρμογή. Η χώρα συνέχισε να βελτιώνει την ευθυγράμμισή της με τις δηλώσεις της ΕΕ και τις αποφάσεις του Συμβουλίου για την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας (European Commission, 2019c).

4.3.3. Κοινωνικά εμπόδια

Ελευθερία έκφρασης

Σημαντικό εμπόδιο ένταξης της χώρας στην ΕΕ αποτελούν και οι διαφόρων ειδών ελευθερίες που δίνονται στους πολίτες της. Η χώρα είναι μέτρια προετοιμασμένη στον τομέα της ελευθερίας της έκφρασης και έχει σημειώσει ικανοποιητική πρόοδο τον τελευταίο χρόνο. Το κλίμα για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης και την ελευθερία της έκφρασης συνέχισε να βελτιώνεται. Είναι σημαντικό οι δημόσιοι αξιωματούχοι και οι πολιτικές ελίτ να επιδείξουν υψηλότερο επίπεδο ανοχής απέναντι στην κριτική, διατηρώντας έτσι την ελευθερία της έκφρασης. Η Βόρεια Μακεδονία χρειάζεται να καταβάλει συνεχείς προσπάθειες για τη βελτίωση της ανεξαρτησίας και των επαγγελματικών προτύπων του δημόσιου ραδιοτηλεοπτικού φορέα, καθώς και της οικονομικής βιωσιμότητάς της. Οι τροποποιήσεις του νόμου για τις υπηρεσίες ήχου και

οπτικοακουστικών μέσων έχουν εγκριθεί και η εφαρμογή τους θα απαιτήσει ισχυρή πολιτική δέσμευση για την εγγύηση του επαγγελματισμού, του σεβασμού των αρχών της διαφάνειας, των διορισμών βάσει της αξίας και της δίκαιης εκπροσώπησης (European Commission, 2019c).

Παράδειγμα παρεμπόδισης της ελεύθερης έκφρασης σημειώθηκε τον Μάρτιο του 2019, όταν η Ανεξάρτητη Συνδικαλιστική Ένωση Δημοσιογράφων και Εργαζομένων στα ΜΜΕ πραγματοποίησε διαμαρτυρία εναντίον του ανώτερου αξιωματούχου του DUI Bekir Asani, ο οποίος φέρεται να είχε απειλήσει τον επικεφαλής της Ένωσης Δημοσιογράφων της Μακεδονίας (AJM) Naser Selmani για μια ανάρτηση στο Facebook που επέκρινε τη συμπεριφορά του κατά τη διάρκεια κάποιας διαφωνίας τους. Ωστόσο, σύμφωνα με την AJM, οι επιθέσεις εναντίον δημοσιογράφων έχουν μειωθεί από το 2017 (Freedom House, 2020b).

Μετανάστευση και λαθρεμπόριο

Σημαντικό ζήτημα στη Βόρεια Μακεδονία είναι ότι λαμβάνει μεγάλες ροές μεταναστευτικών κυμάτων κυρίως από ανατολικές χώρες. Η Βόρεια Μακεδονία συνεχίζει να διαδραματίζει ενεργό και εποικοδομητικό ρόλο στη διαχείριση των μικτών μεταναστευτικών ροών και συνεργάζεται αποτελεσματικά με τα κράτη-μέλη της ΕΕ και τις γειτονικές χώρες. Επιπρόσθετα, πραγματοποιήθηκαν σημαντικές προσπάθειες για τη διασφάλιση βασικών συνθηκών διαβίωσης και υπηρεσιών για όλους τους μετανάστες που διαμένουν στη χώρα. Ωστόσο, υπάρχουν ακόμα αβεβαιότητες σχετικά με το εύρος και τη δομή των μεταναστευτικών ροών, αν και έχει εξασφαλιστεί αποτελεσματικός έλεγχος στα νότια σύνορα, συμπεριλαμβανομένης της αποστολής φιλοξενούμενων αξιωματικών από κράτη-μέλη της ΕΕ στα σύνορα. Η συμφωνία για την ευρωπαϊκή κατάσταση των συνόρων και της ακτοφυλακής με την ΕΕ μονογραφήθηκε. Μολαταύτα, το πρόβλημα των συχνών δραστηριοτήτων λαθρεμπορίου στα βόρεια σύνορα πρέπει να αντιμετωπιστεί περαιτέρω. Η χώρα εξακολουθεί να υφίσταται σοβαρή πίεση λόγω της γεωγραφικής της θέσης (European Commission, 2019c).

4.4. Συμπεράσματα

Η πορεία της ένταξης της Βόρειας Μακεδονίας στην ΕΕ φαίνεται να είναι ευκολότερη απ' ό,τι της Αλβανίας και αυτό αποτυπώνεται και στη στάση που κρατά η Ένωση απέναντί της. Ήδη η επίλυση του ζητήματος της ονομασίας της χώρας άνοιξε τον δρόμο των διαπραγματεύσεων με ευνοϊκότερο κλίμα και στάση προς αυτήν. Ωστόσο, η χώρα δεν θα πρέπει να επαναπαυθεί, αλλά να συνεχίσει αποφασιστικά να λαμβάνει μέτρα που αφορούν στη διαφάνεια του δικαστικού συστήματος που έχει επανειλημμένα πληγεί στο παρελθόν, στην καταπολέμηση της διαφθοράς, στην επίτευξη ευνοϊκότερων συνθηκών στις διμερείς σχέσεις με τρίτες χώρες και στην καταπολέμηση του λαθρεμπορίου.

Συμπεράσματα Μελέτης

Στην παρούσα μελέτη εκτιμάται η ετοιμότητα για ένταξη των δύο κρατών των Δυτικών Βαλκανίων, της Βόρειας Μακεδονίας και της Αλβανίας, στην οικογένεια της ΕΕ. Αποτιμώνται λεπτομερώς όλοι οι κλάδοι οργάνωσης και διαχείρισης των δύο χωρών και αναλύεται ο βαθμός ανταπόκρισής τους με τα ευρωπαϊκά κεκτημένα. Επιπλέον, περιγράφονται τα προκύπτοντα εμπόδια που πρέπει να αντιπαρέλθουν για να επιτευχθεί η ενσωμάτωσή τους.

Οι δύο χώρες, από την άποψη της ΕΕ, έχουν σημειώσει διαφορετικούς βαθμούς προόδου στην πορεία τους για πλήρη ένταξη, αν και οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις έχουν ξεκινήσει επίσημα και με τις δύο από τον Μάρτιο του 2020 (European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations, 2020). Οι τακτικές αξιολογήσεις των υποψηφίων από την ΕΕ επισημαίνουν αμφιβολίες ως προς το εάν τα δύο κράτη των Δυτικών Βαλκανίων είναι έτοιμα για ένταξη (European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations, 2016d). Παρατηρείται στοιχειωδώς ένας οικονομικός δυναμισμός και ένας ρυθμός μεταρρυθμίσεων, που, ωστόσο, δεν φαίνεται να καλύπτει ικανοποιητικά τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Και στα δύο κράτη των Δυτικών Βαλκανίων οι θεμελιώδεις προϋποθέσεις του νομικού πλαισίου, που χαρακτηρίζουν ένα κράτος δικαίου και είναι απαραίτητες για τη λειτουργία μιας οικονομίας, δεν έχουν ακόμα δημιουργηθεί ή τεθεί σε εφαρμογή και αυτό δεν επιτρέπει στην ΕΕ να προχωρήσει με έντονο ρυθμό τις διαπραγματεύσεις. Οι δύο υποψήφιες χώρες λαμβάνουν μακρές λίστες υποχρεώσεων μέσω των ετήσιων αναφορών που λαμβάνουν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τις οποίες όμως δεν ακολουθούν στον βαθμό που θα έπρεπε και είναι απαραίτητες για την πλήρη ευρωπαϊκή τους εναρμόνιση (European Commission, 2019c).

Στην Αλβανία και τη Βόρεια Μακεδονία η ανάγκη για μεταρρύθμιση φαίνεται να είναι ιδιαίτερα έντονη με βάση την άποψη της ΕΕ, όπως δείχνουν οι ετήσιες αναφορές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Μέχρι σήμερα έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος τόσο στις μεταρρυθμίσεις, όσο και στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων των συγκρούσεων που είχαν προηγηθεί στην περιοχή και για τις δύο χώρες. Παρ' όλα αυτά, για να μπορέσουν να εκπληρώσουν όλες τις προϋποθέσεις ένταξης και να ενισχύσουν τις δημοκρατίες τους,

απαιτούνται περισσότερο κρίσιμες μεταρρυθμίσεις σε κομβικούς τομείς, ιδίως όσον αφορά στο κράτος δικαίου, στην ανταγωνιστικότητα, στην περιφερειακή συνεργασία και στη συμφιλίωση με τις γείτονες χώρες (European Commission, 2019c, 2019d).

Αρχικά, το κράτος δικαίου πρέπει να αναδιαρθρωθεί και να ενισχυθεί σημαντικά από την παρούσα του κατάσταση. Και οι δύο χώρες χαρακτηρίζονται από σαφή σημεία κρατικής αδυναμίας μεταχείρισης λόγω παρείσφρησης στις δομές τους ατόμων συνδεδεμένα με το οργανωμένο έγκλημα. Η διαφθορά σε όλες τις βαθμίδες διακυβέρνησης και διοίκησης καθώς και η εμπλοκή δημόσιων και ιδιωτικών συμφερόντων συνηγορούν στην ύπαρξη ενός περιβάλλοντος ατιμωρησίας και ανισότητας. Υπάρχει, επίσης, εκτεταμένη πολιτική παρέμβαση και έλεγχος των μέσων ενημέρωσης, γεγονός που καταπατά την ελευθερία έκφρασης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συνθήκες ολότελα παράταιρες με τα ευρωπαϊκά κεκτημένα (European Commission, 2019c, 2019d, 2020b).

Επιπρόσθετα, η υπερβολική πολιτική παρέμβαση καθώς και ένας υποανάπτυκτος ιδιωτικός τομέας καθιστούν τα τμήματα του οικονομικού τομέα των δύο χωρών ως μη ανταγωνιστικά. Αποτέλεσμα των παραπάνω, οι οικονομίες των δύο χωρών να θεωρούνται ως μη λειτουργικές και χωρίς να μπορούν να αντιμετωπίσουν την ανταγωνιστική πίεση και τις όποιες δυνάμεις της αγοράς των αναπτυγμένων κρατών-μελών της ΕΕ (European Commission, 2019c).

Ένα επιπλέον σημαντικό ζήτημα είναι οι έντονες διμερείς διαφορές που δεν έχουν ακόμα επιλυθεί μεταξύ χωρών στην περιοχή. Αν και η Βόρεια Μακεδονία φαίνεται να επίλυσε το ζήτημα της ονομασίας της χώρας με τη Συμφωνία των Πρεσπών, θέμα που δημιουργούσε συνεχείς αντιπαραθέσεις με τη γειτονική Ελλάδα, συνεχίζουν να υπάρχουν διπλωματικές συγκρούσεις που δεν έχουν ακόμα διευθετηθεί με τα υπόλοιπα κράτη. Η ΕΕ δεν θα δεχθεί να εισάγει αυτές τις διαφορές και την αστάθεια που θα μπορούσαν να προκαλέσουν. Πρέπει να βρεθούν και να εφαρμοστούν οριστικές και δεσμευτικές λύσεις προτού προσχωρήσει μια χώρα.

Τέλος, η ένταξη στην ΕΕ είναι μια επιλογή για την οποία απαιτείται πολιτική και κοινωνική συναίνεση από πλευράς των πολιτών των δύο χωρών. Για να υλοποιηθεί το φιλόδοξο σενάριο ένταξής τους στην ΕΕ με τις απαραίτητες συνθήκες, πρέπει να

αναληφθεί δράση άμεσα από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, αλλά και τους ίδιους τους πολίτες. Αυτοί είναι που θα πρέπει να ανταποκριθούν στις ευρωπαϊκές φιλοδοξίες των χωρών τους. Υπό αυτό το πρίσμα, θα πρέπει να ενταθούν οι προσπάθειες υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων που σχετίζονται με το κράτος δικαίου στην περιοχή, για την υποστήριξη των μέτρων που πρέπει να λάβουν οι ίδιες οι χώρες. Επιπλέον, θα πρέπει να πραγματοποιηθούν πιο λεπτομερείς αξιολογήσεις του κράτους δικαίου και να επεκταθούν συμβουλευτικές αποστολές εντεταλμένων υπαλλήλων στις δύο χώρες, βασιζόμενοι στην εμπειρία των προηγούμενων συμβουλευτικών αποστολών σε κράτη που πλέον βρίσκονται ενταγμένα στην ΕΕ (European Commission, 2019c, 2019d, 2020b).

Αναφορικά με την παρακολούθηση και εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων χρήζει επιτακτικής ανάγκης να ενισχυθεί, συμπεριλαμβανομένης μια πιο συστηματικής αξιολόγησης από εντεταλμένους εμπειρογνώμονες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Χρειάζεται να εισαχθεί δοκιμαστική παρακολούθηση στον τομέα της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος και να αναληφθούν εργασίες για την ανάπτυξη δεικτών εφαρμογής της μεταρρύθμισης. Η πρόοδος στη δικαστική μεταρρύθμιση πρέπει να μετρηθεί από την αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης που το σύστημα είναι σε θέση να παρέχει στους πολίτες και τις επιχειρήσεις του (European Commission, 2019c, 2019d).

Οι επενδύσεις προς τις δύο χώρες θα πρέπει να εντατικοποιηθούν υπό το πρίσμα πως μία επένδυση στα Δυτικά Βαλκάνια είναι μία επένδυση στην Ευρώπη. Το στοίχημα της ανάπτυξης έγκειται στην αύξηση των επενδύσεων ως απόρροια της ενίσχυσης της οικονομικής διακυβέρνησης και την συνέχισης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Το επενδυτικό πλαίσιο των Δυτικών Βαλκανίων που χρηματοδοτείται μέσω του μέσου προενταξιακής βοήθειας IPA μπορεί να ενισχύσει ολόένα και περισσότερο την περιοχή. Ο περιφερειακός οικονομικός χώρος αποτελεί ουσιαστικό βήμα για την προώθηση της οικονομικής ολοκλήρωσης μεταξύ της ΕΕ και των δύο χωρών. Η συμμετοχή στον ΠΟΕ αποτελεί προϋπόθεση για την ένταξη στην ΕΕ και μπορεί να προωθήσει αφενός την οικονομική ανάπτυξη, αφετέρου σημαντικές επενδύσεις για την περιοχή. Η ανάπτυξη ενός ισχυρού ιδιωτικού τομέα υπό την ηγεσία επιχειρηματιών τόσο από την περιοχή όσο και από την ΕΕ θα αξιοποιήσει καλύτερα τον δυναμισμό των νέων της περιοχής και θα προωθήσει την αμοιβαία επωφελή οικονομική ολοκλήρωση. Προκειμένου να ενισχυθεί η επιχειρηματικότητα και η καινοτομία, η Επιτροπή θα αναπτύξει ένα σύστημα που θα

ενθαρρύνει τη μεταφορά τεχνολογίας και τις νεοσύστατες επιχειρήσεις σε ολόκληρη την περιοχή και θα υποστηρίξει τις προσπάθειες που αποσκοπούν στην έξυπνη εξειδίκευση, καθώς και στην κυκλική οικονομία (European Commission, 2019c, 2019d, 2020b).

Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων αντικατοπτρίζει αρχές και δικαιώματα που είναι απαραίτητα για τις δίκαιες και εύρυθμα λειτουργούσες αγορές εργασίας και τα συστήματα πρόνοιας.

Η Επιτροπή θα πρέπει να στηρίζει την απασχόληση και την εφαρμογή κοινωνικής πολιτικής στην ευρύτερη περιοχή των Δυτικών Βαλκανίων, με όχημα μια νέα ενισχυμένη κοινωνική διάσταση που αποβλέπει στην κατάλληλη συμμετοχή όλων των επιπέδων της κυβέρνησης, των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών. Η εφαρμογή των σχετικών πολιτικών, συμπεριλαμβανομένου του πλαισίου των προγραμμάτων οικονομικής μεταρρύθμισης στην απασχόληση και στις κοινωνικές μεταρρυθμίσεις, θα οδηγήσει σε μια οικονομική ευημερία. Η Επιτροπή προτείνει ετήσια υπουργική συνάντηση ΕΕ-Δυτικών Βαλκανίων για κοινωνικά ζητήματα και θέματα απασχόλησης για την ανταλλαγή απόψεων (European Commission, 2019c, 2019d, 2020b).

Η αύξηση των μεταφορών και των ενεργειακών συνδέσεων μπορεί να επιτρέψει αυξημένη ανταγωνιστικότητα, οικονομική ανάπτυξη και ασφάλεια του εφοδιασμού και ταυτόχρονα να αποτελέσει σημαντική προϋπόθεση για την οικονομική ολοκλήρωση στα Δυτικά Βαλκάνια. Λόγω της γεωγραφικής τους θέσης –περιβάλλονται από τα κράτη-μέλη της ΕΕ– συνιστά πολιτική προτεραιότητα η σύνδεση υποδομών επίσης μεταξύ της ΕΕ και των Δυτικών Βαλκανίων και η επιτάχυνση της ανάπτυξης διασυνδεδεμένων διευρωπαϊκών δικτύων στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των ψηφιακών υπηρεσιών. Οι επενδύσεις σε δίκτυα υποδομής αποφέρουν απτά οφέλη που αναγνωρίζονται σαφώς από πολίτες και επιχειρήσεις στην ΕΕ και στα Δυτικά Βαλκάνια. Σε αυτό το πλαίσιο, κάθε χώρα πρέπει να ολοκληρώσει όλες τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις και να εκσυγχρονίσει τις πολιτικές της πλήρως σύμφωνα με τους πέντε (5) πυλώνες της Ενεργειακής Ένωσης. Επομένως καθίσταται επιτακτική η υποστήριξη ανάπτυξης ικανοτήτων ρυθμιστών ενέργειας και διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς, ώστε να μπορούν τα κράτη των Δυτικών Βαλκανίων να συμμετέχουν πλήρως σε δίκτυα σε επίπεδο ΕΕ. Απαιτείται να συνεχιστούν οι εργασίες ολοκλήρωσης της περιφερειακής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και να διασφαλιστεί η εισαγωγή της στην εσωτερική αγορά

ηλεκτρικής ενέργειας της ΕΕ. Σε γενικές γραμμές, οι δύο χώρες έχουν προβεί με επιτυχία σε βήματα υπέρ της ένταξής τους στην ΕΕ, και αυτό αποτυπώθηκε με την επίσημη έναρξη των διαπραγματεύσεων τον Μάρτιο του 2020. Ωστόσο, είναι απαραίτητο να αναδιαμορφώσουν πλήρως πολλούς τομείς και να εξαλείψουν φαινόμενα όπως η εγκληματικότητα, η παραοικονομία και η διαφθορά, ενισχύοντας παράλληλα το κράτος δικαίου, για να επιτευχθούν οι στόχοι τους.

Αν θέλαμε να προχωρήσουμε σε μια συγκριτική ανάλυση των δύο χωρών, τότε θα μπορούσε κάποιος να πει ότι κατ' αρχάς παρουσιάζουν σε μεγάλο βαθμό μεταξύ τους ομοιότητες αναφορικά με το μέγεθος ετοιμότητάς τους για ένταξη στην ΕΕ. Σε γενικές γραμμές, οι δύο χώρες παρουσιάζουν αρκετά όμοια στοιχεία που δεν τις επιτρέπουν να ενταχθούν με γρήγορους ρυθμούς στην ΕΕ. Για παράδειγμα, τα δύο βασικότερα προβλήματα των δύο χωρών, η διαφθορά και η εγκληματικότητα, φαίνεται να βρίσκονται σε πολύ υψηλά επίπεδα, με σκάνδαλα και αξιοσημείωτα γεγονότα –για τα οποία έγιναν αναφορά στις προηγούμενες ενότητες– που δεν επιτρέπουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δώσει το πράσινο φως στη συνέχιση των διαπραγματεύσεων. Επιπρόσθετα, σε θέματα που αφορούν στην ελεύθερη έκφραση απόψεων, και στις δύο φαίνεται να υφίσταται διαπλοκή και να έχουν λάβει χώρα ατυχή γεγονότα με δημοσιογράφους που χρηματίζονται ή απειλούνται για να επηρεάσουν την κοινή γνώμη. Συν τοις άλλοις, το φαινόμενο του χρηματισμού παρατηρείται ότι υπάρχει –αφενός στην Αλβανία αφετέρου στη Βόρεια Μακεδονία– ακόμα και στις τάξεις αξιωματούχων και υψηλών ιστάμενων προσώπων, ενισχύοντας τη διαφθορά κατάδηλα και στο δικαστικό και πολιτικό σώμα.

Παρά τις ανωτέρω διαπιστώσεις, οι δύο χώρες εμφανίζουν διαφορετικά επίπεδα προετοιμασίας σε ζητήματα που σχετίζονται με τον δημοσιονομικό έλεγχο, την εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας και άμυνας, όπως και την ελεύθερη μετακίνηση των εργαζομένων, τομείς στους οποίους η Αλβανία υπερέχει της Βόρειας Μακεδονίας. Αντίθετα, σε θέματα που άπτονται της κοινωνικής πολιτικής, της δικαιοσύνης, της προστασίας των καταναλωτών, της πολιτικής των μεταφορών, της επιστήμης και της έρευνας, όπως και του περιβάλλοντος, η Βόρεια Μακεδονία βρίσκεται σε πολύ καλύτερο επίπεδο από την Αλβανία.

Σε γενικές γραμμές διαφαίνεται πως η Βόρεια Μακεδονία είναι λίγο πιο κοντά από την Αλβανία προς την πορεία της ευρωπαϊκής της ολοκλήρωσης. Καθοριστικής σημασίας

*Αλβανία και Βόρεια Μακεδονία: Προσπαιτούμενα και προσκόμματα
στην πορεία ένταξής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση*

ωστόσο ήταν και ο προσδιορισμός της ονομασίας της χώρας, έπειτα από συζητήσεις πολλών ετών, που αποτελούσε τεράστιο εμπόδιο για να «ανοίξει» ο δρόμος των διαπραγματεύσεων με την ΕΕ.

Παρ' όλα αυτά, δεν υπάρχει απόλυτη βεβαιότητα για τα επόμενα στάδια που απομένουν να καλυφθούν μέχρι την τελική ένταξη των δύο χωρών στην ΕΕ. Οι Ευρωπαίοι Επίτροποι αναμένουν και από τις δύο χώρες να αλλάξουν καθοριστικά τις πολιτικές και κοινωνικές τακτικές που υφίστανται στο εσωτερικό τους για να συναινέσουν στη συνέχιση των διαπραγματεύσεων.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Abazi, E. (2008). Albania in Europe: Perspectives and Challenges. Eurasian Files (Avrasya Dosyasi): International Relations and Strategic Studies, 14 (1), pp. 229-252.
- den Hartog, D. (2019). *Caught in the Middle: An analysis of the role of the European Union in the Macedonian name dispute.*
- Deutsche Welle. (2018). EU to start membership talks with Macedonia and Albania. Ανακτήθηκε 17/06/2020, from <https://www.dw.com/en/eu-to-start-membership-talks-with-macedonia-and-albania/a-44409473>
- Elbasani, A. (2004). Albania in transition: Manipulation or appropriation of international norms? *Southeast European Politics*, 5(1), 24-44.
- European Commission. (2010, 09/11/2010). Commission Opinion on Albania's application for membership of the European Union, Ανακτήθηκε 16/06/2020, from <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2010/EN/1-2010-680-EN-F1-1.Pdf>
- European Commission. (2011). The Former Yugoslav Republic of Macedonia 2011 Progress report, Communication from the Commission to the European Parliament and the Council. Ανακτήθηκε 23/06/2020, from https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2011/package/mk_rapport_2011_en.pdf
- European Commission. (2012). The Former Yugoslav Republic of Macedonia 2012 Progress report, Communication from the Commission to the European Parliament and the Council. Ανακτήθηκε 23/06/2020, from https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2012/package/mk_rapport_2012_en.pdf
- European Commission. (2013a). Albania - EU-Albania relations.
- European Commission. (2013b). Declaration at EU-Western Balkans Summit Thessaloniki Ανακτήθηκε 16/06/2020, from https://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressdata/en/misc/76291.pdf
- European Commission. (2013c). The Former Yugoslav Republic of Macedonia 2013 Progress report, Communication from the Commission to the European Parliament and the Council. Ανακτήθηκε 23/06/2020, from https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2013/package/mk_rapport_2013_en.pdf

[enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2013/package/brochures/the_former_yugoslav_republic_of_macedonia_2013.pdf](https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2013/package/brochures/the_former_yugoslav_republic_of_macedonia_2013.pdf)

European Commission. (2014a, 08/10/2014). The Former Yugoslav Republic of Macedonia 2014 Progress Report. Ανακτήθηκε 23/06/2020, from https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2014/20141008-the-former-yugoslav-republic-of-macedonia-progress-report_en.pdf

European Commission. (2014b). The Former Yugoslav Republic of Macedonia 2014 Progress report, Communication from the Commission to the European Parliament and the Council. Ανακτήθηκε 23/06/2020, from https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2014/20141008-the-former-yugoslav-republic-of-macedonia-progress-report_en.pdf

European Commission. (2015a). Albania 2015 Report, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Ανακτήθηκε 18/06/2020, from https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2015/20151110_report_albania.pdf

European Commission. (2015b). The Former Yugoslav Republic of Macedonia 2015 Progress report, Communication from the Commission to the European Parliament and the Council. Ανακτήθηκε 23/06/2020, from https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2015/20151110_report_the_former_yugoslav_republic_of_macedonia.pdf

European Commission. (2016a). Albania 2016 Report, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Ανακτήθηκε 18/06/2020, from https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2016/20161109_report_albania.pdf

European Commission. (2016b). The Former Yugoslav Republic of Macedonia 2016 Progress report, Communication from the Commission to the European Parliament and the Council. Ανακτήθηκε 23/06/2020, from https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2016/20161109_report_the_former_yugoslav_republic_of_macedonia.pdf

European Commission. (2018a). Albania 2018 Report, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Ανακτήθηκε 18/06/2020, from <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20180417-albania-report.pdf>

*Αλβανία και Βόρεια Μακεδονία: Προσπαιτούμενα και προσκόμματα
στην πορεία ένταξής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση*

- European Commission. (2018b, 06/02/2018). *A credible enlargement perspective for and enhanced EU engagement with the Western Balkans*. Strasbourg: COM (2018) 65 Final.
- European Commission. (2018c). The Former Yugoslav Republic of Macedonia 2018 Progress report, Communication from the Commission to the European Parliament and the Council. Ανακτήθηκε 23/06/2020, from <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20180417-the-former-yugoslav-republic-of-macedonia-report.pdf>
- European Commission. (2019a). Albania 2019 Report, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Ανακτήθηκε 18/06/2020, from <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-albania-report.pdf>
- European Commission. (2019b). Chapters of the acquis. Ανακτήθηκε 16/06/2020, 23/06/2020, from https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/conditions-membership/chapters-of-the-acquis_en
- European Commission. (2019c, 29/05/2019). Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Ανακτήθηκε 27/06/2020, from <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-communication-on-eu-enlargement-policy.pdf>
- European Commission. (2019d). North Macedonia 2019 Progress report, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Ανακτήθηκε 23/06/2020, from <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-north-macedonia-report.pdf>
- European Commission. (2020a). Countries and regions. Ανακτήθηκε 16/06/2020, from <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/western-balkans/>
- European Commission. (2020b, 10/07/2019). European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations. Ανακτήθηκε 16/06/2020, from https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/countries/check-current-status_en
- European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations. (2016a, 06/12/2016). Conditions for membership. Ανακτήθηκε 23/06/2020, from https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/conditions-membership_en
- European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations. (2016b, 06/12/2016). Former assistance. Ανακτήθηκε 23/06/2020, from https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/instruments/former-assistance_en

- European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations. (2016c, 06/12/2016). Overview - Instrument for Pre-accession Assistance. Ανακτήθηκε 23/06/2020, from https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/instruments/overview_en
- European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations. (2016d, 06/12/2016). Steps towards joining. Ανακτήθηκε 23/06/2020, from https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/steps-towards-joining_en
- European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations. (2020, 15/04/2020). North Macedonia. Ανακτήθηκε 23/06/2020, from https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/countries/detailed-country-information/north-macedonia_en
- European Western Balkans. (2019, 29/05/2019,). EC: Albania and North Macedonia to open the negotiations. Ανακτήθηκε 23/06/2020 from <https://europeanwesternbalkans.com/2019/05/29/ec-albania-north-macedonia-open-negotiations/>
- Freedom House. (2015). Nations in Transit 2015. Ανακτήθηκε 22/09/2020, from <https://freedomhouse.org/country/albania/nations-transit/2015>
- Freedom House. (2017). Nations in Transit 2017. Ανακτήθηκε 22/09/2020, from <https://freedomhouse.org/country/north-macedonia/nations-transit/2017>
- Freedom House. (2020a). Freedom in the world 2020, Albania. Ανακτήθηκε 22/09/2020, from <https://freedomhouse.org/country/albania/freedom-world/2020>
- Freedom House. (2020b). Nations in Transit 2020. Ανακτήθηκε 22/09/2020, from <https://freedomhouse.org/country/north-macedonia/freedom-world/2020>
- Goxha, J. M. (2016). Albania-EU relationship and the course towards the European integration *European Integration-Realities and Perspectives Proceedings* (pp. 421-428): Editura Universitară Danubius.
- Hoffmann, J. (2005). Integrating Albania: the role of the European Union in the democratization process. *albanian Journal of Politics*, 1(1), 55-74.
- Kajsiu, B. (2018). Albania: country profile. *Nations in tranzit 2018*. Ανακτήθηκε 22/09/2020, from <https://freedomhouse.org/report/nations-transit/2018/albania>
- Kalemaj, I. (2016). Albanias Democracy Challenges: External Stimuli and Internal Factors at Play. *Academic journal of interdisciplinary studies*, 5(3), 107-107.
- Kemenszky, Á. (2017). Bosnia-Hercegovina, a mozaikosra töredezett állam. *Mediterrán és Balkán Fórum*, 10(1-2), 41-60.
- Marv, B. (2018, 27/04/2018). 2018, a rewarding year in Albania's long European path? Ανακτήθηκε 17/06/2020, from

<https://europeanwesternbalkans.com/2018/04/27/2018-rewarding-year-albanias-long-european-path/>

- Mirel, P. (2018). The Western Balkans: between stabilization and integration in the European Union. *European Issues Policy Paper, Fondation Robert Schuman*(459).
- Mrak, M., & Tilev, D. (2008). Absorption for EU pre-accession funds: concept and implications for Kosovo. *Pristina: Forumi2015-KCSF*, 1-73.
- O'Brennan, J., & Gassie, E. (2009). From stabilization to consolidation: Albanian state capacity and adaptation to European Union rules. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*, 11(1), 61-82.
- Petrovic, M. (2009). the further enlargement of the EU? In between European enlargement fatigue and Balkan instability challenges. *Australian and New Zealand Journal of European Studies*, 1(2), 39-58.
- PiePAG. (2017). The Crisis of Democracy in the Western Balkans. An Anatomy of Stabilitocracy and the Limits of EU Democracy Promotion. Ανακτήθηκε 22/09/2020, from <https://biepag.eu/wp-content/uploads/2017/05/final.pdf>
- Prodi, R. (2003). Croatia's Journey Towards EU Membership. 2 Speech to Croatian Parliament: Zagreb.
- Reuters. (2018). EU puts off Balkan membership talks as France demands reforms. Ανακτήθηκε 17/06/2020, from <https://uk.reuters.com/article/uk-eu-balkans/eu-puts-off-balkan-membership-talks-as-france-demands-reforms-idUKKBN1JM154>
- United Nations. (1993). Admission of the State whose application is contained in document A/47/876-S/25147 to membership in the United Nations. *UN resolutions and documents A/RES/47/225*.
- Veshi, D. (2013). The Long Process of Transformation in Albania in the Context of the EU Integration Process. *The Long Process of Transformation in Albania in the Context of the EU Integration Process.*, 51-68.
- Vesnic-Alujevic, L. (2012). *European Integration of Western Balkans: From Reconciliation to European Future*: Wilfried Martens Centre for European Studies.
- Wikipedia. (2020a, 08/06/2020). Accession of Albania to the European Union. Ανακτήθηκε 23/06/2020, from https://en.wikipedia.org/wiki/Accession_of_Albania_to_the_European_Union
- Wikipedia. (2020b, 05/07/2020). Accession of North Macedonia to the European Union. Ανακτήθηκε 23/06/2020, from https://en.wikipedia.org/wiki/Accession_of_North_Macedonia_to_the_European_Union

*Αλβανία και Βόρεια Μακεδονία: Προσπαιτούμενα και προσκόμματα
στην πορεία ένταξής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση*

Xhuvani, E. (2013). *Albania and its road towards European Union accession*. Paper presented at the the 1st International conference on ‘Research and education-challenges towards the future’, 24-25 May 2013.

Η Καθημερινή. (2019). Μεταναστευτικό κύμα από Αλβανία προς Ευρώπη. Ανακτήθηκε 22/09/2020, from <https://www.kathimerini.gr/world/1049887/metanasteytiko-kyma-apo-alvania-pros-eyropi/>

*Αλβανία και Βόρεια Μακεδονία: Προσπαιτούμενα και προσκόμματα
στην πορεία ένταξής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση*